

EBA/GL/2017/16

23/04/2018

Suunised makseviivituse tõenäosuse hindamise, makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise ja makseviivituses olevate riskipositsioonide käsitlemise kohta

---

1 Järgimis- ja aruandluskohustus

Käesolevate suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab määruse (EL) nr 1093/2010¹ artikli 16 kohaselt väljastatud suuniseid. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused ja finantseerimisasutused võtma mis tahes meetmeid, et suuniseid järgida.
2. Suunistes esitatakse Euroopa Pangandusjärelevalve seisukoht nõuetekohase järelevalvetava kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis, ehk kuidas tuleks liidu õigust konkreetses valdkonnas kohaldada. Suuniste adressaadiks olevad määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 punktis 2 määratletud pädevad asutused peaksid suuniseid järgima, kaasates need sobival viisil oma järelevalvetavadesse (nt muutes oma õigusraamistikku või järelevalvemenetlusi) ka siis, kui suunised on mõeldud eelkõige finantseerimisasutustele.

Aruandluskohustus

3. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused teatama EBA-le 25.06.2018, kas nad järgivad või kavatsevad järgida kõnealuseid suuniseid, või vastasel juhul mittejärgimise põhjused. Kui selleks tähtjaks teadet ei saada, peab EBA pädevat asutust nõudeid mitte täitvaks. Teated tuleks saata EBA veebisaidil avaldatud vormil aadressil compliance@eba.europa.eu, märkides viite EBA/GL/2017/16. Teate peaksid saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama oma pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teateid. Nõuete järgimise staatuse mis tahes muutusest tuleb EBA-le teada anda.
4. Kooskõlas EBA määruse artikli 16 lõikega 3 avaldatakse teated Euroopa Pangandusjärelevalve veebilehel.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1093/2010, 24. november 2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

2 Sisu, kohaldamisala ja mõisted

2.1 Sisu

5. Käesolevates suunistes täpsustatakse nõudeid, mis kohalduvad makseviivituse tõenäosuse (PD) ja makseviivitusest tingitud kahjumäära (LGD), sh makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamisele ning täpseimale oodatava kahju määra hinnangule (EL_{BE}) kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 III osa II jaotise 3. peatüki 6. jaoga, mainitud määruse artikliga 159 ja sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite Euroopa Pangandusjärelevalve 21. juuli 2016. aasta lõpliku eelnõuga EBA/RTS/2016/03 [sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevad regulatiivsed tehnilised standardid]².

2.2 Kohaldamisala

6. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 III osa II jaotise 3. peatükiga seoses sisereitingute meetodiga kõigile makseviivituse tõenäosuse ja makseviivitusest tingitud kahjumäära sisehinnangutel põhinevatele meetoditele. Kui finantseerimisasutus on jaenõuetest erinevate riskipositsioonide korral saanud sisereitingute meetodi kasutamise loa, kuid talle ei ole antud luba kasutada makseviivitusest tingitud kahjumäära sisehinnanguid kooskõlas mainitud määruse artikli 143 lõikega 2 ning artikli 151 lõigetega 8 kuni 9, kohalduvad käesolevate suuniste kõik osad, välja arvatud 6. ja 7. peatükk. Käesolevad suunised ei kohaldu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 157 kohaselt omavahendite nõuete arvutamisele lahjendusrisi puhul.

2.3 Adressaadid

7. Käesolevad suunised on suunatud määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 lõike 2 punktis i määratletud pädevatele asutustele ja määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 lõikes 1 määratletud finantseerimisasutustele.

2.4 Mõisted

8. Kui ei ole sätestatud teisiti, on kõigil käesolevates suunistes kasutatud mõistetel sama tähendus kui määruses (EL) nr 575/2013 ja direktiivis 2013/36/EL kasutatud ning määratletud terminitel. Lisaks kasutatakse käesolevates suunistes alljärgnevaid mõisteid.

Riskiparameetrid

Mõiste tähistab ühte või kõiki järgmistest: makseviivituse tõenäosus, makseviivitusest tingitud kahjumäär, täpsem

---

² Viited sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artiklitele asendatakse viidetega delegeeritud määrusele (millega võetakse vastu sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite Euroopa Pangandusjärelevalve lõplik eelnõu) pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

oodatava kahju määra hinnang ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäär

Võrdlusandmete kogum	Kõik andmekogumid, mida kasutatakse riskiparameetrite hindamise otstarbel, sh mudeli arendustegevuseks vajalikud ja riskiparameetri kalibreerimiseks kasutatavad andmekogumid.
Makseviivituse tõenäosuse mudel	Kõik määruse (EL) nr 575/2013 artikli 142 lõike 1 punkti 1 tähenduses käsitletava reitingusüsteemi osana kasutatavad andmed ja meetodid, mis seonduvad makseviivituse tõenäosuse sisehinnangute eristamise ja kvantifitseerimisega ning mida kasutatakse kõigi vastava mudeliga hõlmatud võlgnike või riskipositsioonidega seotud makseviivituse riski hindamiseks.
Makseviivituse tõenäosuse mudeli järjestamismeetod	Makseviivituse tõenäosuse mudeli osa moodustav meetod, mida kasutatakse makseviivituse riskiga seonduvalt võlgnike või riskipositsioonide järjestamiseks.
Makseviivituse tõenäosuse mudeli punktiandmismeetod	Makseviivituse tõenäosuse mudeli järjestamismeetod, millega määratakse järgarvulised väärtused („punktid”) võlgnike või riskipositsioonide järjestamise otstarbel.
Makseviivitusest tingitud kahjumäära mudel	Kõik määruse (EL) nr 575/2013 artikli 142 lõike 1 punkti 1 tähenduses käsitletava reitingusüsteemi osana kasutatavad andmed ja meetodid, mis seonduvad makseviivitusest tingitud kahjumäära ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära sisehinnangute ning täpseimate oodatava kahju määra hinnangute eristamise ja kvantifitseerimisega ning mida kasutatakse kõigi vastava mudeliga hõlmatud tehingute makseviivitusega kaasneva kahju taseme hindamiseks.
Täpseim oodatava kahju määra hinnang	Makseviivituses olevate riskipositsioonide kohta antud täpseim oodatava kahju määra hinnang, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktis h.
Makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäär	Makseviivituses olevate riskipositsioonidega seotud makseviivitusest tingitud kahjumäär, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktis h.
Makseviivituse tõenäosuse või makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeli kohaldamisala	Makseviivituse tõenäosuse mudeliga või makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeliga hõlmatud riskipositsiooni liigid määruse (EL) nr 575/2013 artikli 142 lõike 1 punkti 2 tähenduses.

Riskiparameetrite hindamine	Riskiparameetreid puudutav terviklik modelleerimisprotsess, mis hõlmab andmete valimist ja ettevalmistamist, mudeli arendustegevust ning kalibreerimist.
Mudeli arendustegevus	Nõuetekohast riski eristatust tagav riskiparameetrite hindamise protsessi osa, mille raames määratletakse asjaomased riskitegurid, luuakse riskipositsioonide võlgniku või tehingupõhistesse reitinguklassidesse või kogumitesse jagamiseks vajalikud statistilised või mehaanilised meetodid ning hinnatakse mudeli vaheparameetreid, kui see on asjakohane.
Makseviivituse tõenäosuse kalibreerimisvalim	Andmekogum, millele kohaldatakse kalibreerimise teostamiseks järjestamis- või koondamise meetodit.
Kalibreeritav segment	Makseviivituse tõenäosuse või makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeli kohaldamisalasse kuuluv unikaalne kindlaks määratud alamhulk, mida kalibreeritakse koos.
Makseviivituse tõenäosuse kalibreerimine	Nõuetekohast riski eristatust tagav riskiparameetrite hindamise protsessi osa, mis kindlustab selle, et kalibreerimisvalimile makseviivituse tõenäosuse järjestamis- või koondamise meetodi kohaldamisel vastavad tulemuseks saadavad makseviivituse tõenäosuse hinnangud pikaajalisele keskmisele makseviivituse määrale rakendatud meetodi seisukohast vajalikul tasemel.
Makseviivitusest tingitud kahjumäära kalibreerimine	Nõuetekohast riski eristatust tagav riskiparameetrite hindamise protsessi osa, mis kindlustab selle, et makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangud vastavad rakendatud meetodi seisukohast vajalikul tasemel pikaajalisele keskmisele makseviivitusest tingitud kahjumääradele või majanduslanguse puhuks sobivale makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangule, kui see on konservatiivsem.
Riskiparameetrite kohaldamine	Makseviivituse tõenäosuse või makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeli kohaselt hinnatud riskiparameetrite määramine praegustele riskipositsioonidele kas asjakohase IT-süsteemi abil automaatselt või krediidi asutuse või investeerimisühingu vastava kvalifikatsiooniga töötajate poolt käsitsi.
Kohaldatav portfell	Riskiparameetri hindamise ajal makseviivituse tõenäosuse või makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeli kohaldamisalasse kuuluvate riskipositsioonide tegelik portfell.

3 Rakendamine

3.1 Kohaldamise alguskuupäev

9. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021. Finantseerimisasutused peaksid lisama käesolevate suuniste nõuded selleks ajaks oma reitingusüsteemidesse, kuid pädevad asutused võivad üleminekut enda äranägemisel kiirendada.

3.2 Suuniste esmakordne kohaldamine

10. Sisevalideerimise funktsiooni täitja peab reitingusüsteemidesse käesolevate suuniste ja kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 144 lõikega 2 koostatavate regulatiivsete tehniliste standardite kohaldamise tulemusel tehtavaid muudatusi kontrollima ning need komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 529/2014 kohaselt liigitama³.
11. Finantseerimisasutused, kes peavad kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 143 lõikega 3 ning määrusega (EL) nr 529/2014 saama pädevatelt asutustelt eelneva loa, et teha reitingusüsteemidesse käesolevate suuniste lõikes 9 osutatud tähtjaks esmakordseks inkorporeerimiseks vajalikud muudatused, peaksid asjaomaste pädevate asutustega leppima kokku vastava eelneva loa taotluse esitamise lõpptähtaja.

---

³ ELT L 148, 20.5.2014, lk 36.

4 Üldised hindamisnõuded

4.1 Reitingusüsteemide kohaldamisala määratlemise põhimõtted

12. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 142 lõike 1 punktis 1 osutatud reitingusüsteem peaks hõlmama kõiki selliseid riskipositsioone, kus võlgnike või tehingute puhul saab täheldada ühiseid riskitegureid ning sarnast krediivõimelisust ja krediidiga seotud andmete fundamentaalselt võrreldavat kättesaadavust. Reitingusüsteemi makseviivituse tõenäosuse ja makseviivitusest tingitud kahjumäära mudelid võivad sisaldada mitmesuguseid kalibreeritavaid segmente. Kui kõiki makseviivituse tõenäosuse või makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeli kohaldamisalasse kuuluvaid võlgnikke või riskipositsioone kalibreeritakse koos, peetakse mudeli kogu kohaldamisala üheks kalibreeritavaks segmendiks.
13. Finantseerimisasutus peaks sama reitingusüsteemiga hõlmatud riskipositsioone käsitlema riskijuhtimise, otsuste tegemise ja laenuandmise otsustusprotsessi raames sarnaselt ning määrama neile määruse (EL) nr 575/2013 artikli 170 lõike 1 punkti b kohaldamisel ühise võlgniku reitinguskaala ja mainitud määruse artikli 170 lõike 1 punkti e kohaldamisel ühise tehingupõhise reitinguskaala.
14. Reitingusüsteemi kuuluvate erinevate riskiparameetrite kvantifitseerimiseks peaksid finantseerimisasutused erinevates mudelites kasutatud sama ajaloolise vaatlusperioodi puhul kohaldama ühesugust makseviivituse määratlust. Lisaks peaksid finantseerimisasutused käsitlema sama võlgniku või riskipositsiooni mitut makseviivitust sisemiste, väliste ning koondatud andmeallikate lõikes samamoodi.

4.2 Andmenõuded

4.2.1 Andmete kvaliteet

15. Selleks et täita regulatiivsete tehniliste standardite artikli 76 nõuet sisereitingute meetodil põhineva hindamismetoodika kohta, mille järgi peaksid finantseerimisasutustel olema krediidiriski mõõtmise ning juhtimise protsessides kasutatavate andmete kvaliteedi hindamiseks ja tõstmiseks usaldusväärsed põhimõtted, protsessid ning meetodid, peaksid finantseerimisasutused tagama, et need põhimõtted kohalduvad kõigile andmetele, mida kasutatakse nii mudeli arendustegevuses ja kalibreerimisel kui ka riskiparameetrite kohaldamisel.
16. Selleks et mudeli arendustegevuses ja mudeli sisenditena rakendatavate riskiparameetrite kohaldamisel kasutatavad andmed vastaksid määruse (EL) nr 575/2013 artikli 174 punktis b määratletud täpsuse, täielikkuse ja asjakohasuse nõuetele, peaksid need olema piisavalt täpsed, et vältida olulisi moonutusi võlgnike või riskipositsioonide reitinguklassidesse või kogumitesse jagamisel, samuti ei tohiks andmed sisaldada mis tahes kõrvalekaldeid, mis muudaksid nad kasutuskõlbmatuks.

4.2.2 Andmete representatiivsuse tagamine

17. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 174 punktis c, artikli 179 lõike 1 punktis d ja artikli 179 lõike 2 punktis b ning sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artiklites 40 ja 45 määratletud makseviivituse tõenäosuse ja makseviivitusest tingitud kahjumäära mudelites kasutatavate andmete representatiivsuse nõude täitmiseks peaksid finantseerimisasutustel olema usaldusväärsed põhimõtted, protsessid ning meetodid riskiparameetrite hindamise otstarbel kasutatavate andmete representatiivsuse analüüsimiseks. Finantseerimisasutused peaksid oma sisemistes põhimõtetes eraldiseisvalt täpsustama statistilised testid ja parameetrid, mida kasutatakse riski eristatuse tagamiseks kasutatavate andmete ning riski kvantifitseerimise aluseks olevate andmete representatiivsuse hindamise otstarbel. Lisaks peaksid finantseerimisasutused määrama kindlaks andmete kvalitatiivse hindamise meetodid, mida rakendatakse nende põhimõtetes määratletud juhtudel, kui statistiliste testide kasutamine ei ole võimalik.
18. Finantseerimisasutused peaksid eri allikatest (sh sisemiste, väliste ja koondatud andmeallikate või nende kolme kombinatsiooni kasutamisel) saadud andmete representatiivsuse hindamisel rakendama samu standardeid ja meetodeid, v.a juhul, kui andmeallika spetsiifilisuse või teabe kättesaadavuse tõttu on vaja kasutada teistsuguseid meetodeid.
19. Väliste või koondatud andmete kasutamisel peaksid finantseerimisasutused hankima andmepakkujatelt piisavalt teavet, et hinnata vastavate väliste või koondatud andmete representatiivsust lähtuvalt oma portfelliidest ja protsessidest.

4.2.3 Mudeli arendustegevuses kasutatavate andmete representatiivsus

20. Finantseerimisasutused peaksid analüüsima andmete representatiivsust nii riskipositsioonide reitinguklassidesse või kogumitesse jagamisel kasutatavate statistiliste mudelite ja muude mehaaniliste meetodite puhul kui ka makseviivituse prognoosimise statistiliste mudelite kasutamisel, mille alusel määratakse makseviivituse tõenäosuse hinnangud konkreetsete võlgnike või tehingute jaoks. Finantseerimisasutused peaksid mudeli arendustegevuseks valida sobiva andmekogumi, mis tagaks, et portfelliile rakendatava mudeli toimivust, eelkõige selle eristusvõimet ei takistaks olulisel määral andmete ebapiisav representatiivsus.
21. Selleks et andmed, mida kasutatakse võlgnike või riskipositsioonide reitinguklassidesse või kogumitesse jagamisel rakendatava mudeli arendustegevuses, oleksid selle mudeliga kaetud portfelli suhtes representatiivsed, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 174 punktis c ja sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 40 lõikes 2, peaksid finantseerimisasutused analüüsima mudeli arendustegevuse etapis andmete representatiivsust seoses järgmisega:
  - (a) kohaldamisala;
  - (b) makseviivituse määratlus;
  - (c) asjaomaste riski tunnuste jaotus;

- (d) laenuandmise standardid ja sissenõudmise põhimõtted.
22. Lõike 21 punkti (a) kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused analüüsima riskipositsioonide segmentatsiooni ning kaaluma, kas võlgnike või riskipositsioonide reitinguklassidesse või kogumitesse jagamisel rakendatava mudeli arendustegevuses kasutatavate andmetega kaetud ajaperioodil esines kavandatud mudeli kohaldamisalas mis tahes muutusi. Mainitud muutuste täheldamisel peaksid finantseerimisasutused analüüsima mudeli kohaldamisala muutuse seisukohast olulisi riskitegureid, võrreldes selleks nii nende jaotust võrdlusandmete kogumis enne ja pärast muutust kui ka vastavate riskitegurite jaotust kohaldatavas portfellis. Representatiivsuse tõendamiseks peaksid finantseerimisasutused kasutama statistilisi meetodeid, näiteks klasteranalüüsi või sarnaseid tehnikaid. Koondatud mudelite korral tuleks analüüs teha seoses finantseerimisasutuse kasutatava mudeli ulatuse osaga.
23. Lõike 21 punkti (b) kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused tagama, et mudeli arendustegevuses kasutatavate andmete aluseks olev makseviivituse määratlus on aja lõikes järjepidev ning eelkõige kooskõlas kõigi järgmiste nõuetega:
- (a) kui makseviivituse määratlus on vaatlusperioodi jooksul muutunud, tuleb praeguse makseviivituse määratlusega kooskõla tagamiseks teha vastavad kohandused;
  - (b) finantseerimisasutus on võtnud asjakohased meetmed, kui mudel hõlmab riskipositsioone mitmes jurisdiktsioonis, kus kasutatakse või on kasutatud erinevaid makseviivituse määratlusi;
  - (c) iga andmeallika makseviivituse määratlust tuleb analüüsida eraldi;
  - (d) mudeli arendustegevuses kasutatav makseviivituse määratlus, mis erineb finantseerimisasutuse kasutatavast määruse (EL) nr 575/2013 artikli 178 kohasest määratlusest, ei tohi riskieristuse ning prognoosivõime osas mõjutada reitingumudeli struktuuri ja toimivust negatiivselt.
24. Lõike 21 punkti (c) kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused analüüsima riski eristatuse tagamiseks rakendatava mudeli arendustegevuses kasutatud andmete peamiste riski tunnuste jaotust ning väärtuste vahemikku võrrelduna kohaldatava portfelliga. Makseviivitusest tingitud kahjumäära mudelite puhul peaksid finantseerimisasutused selliselt analüüsima makseviivituses mitteolevaid ning makseviivituses olevaid riskipositsioone eraldi.
25. Finantseerimisasutused peaksid analüüsima andmete representatiivsust, lähtudes portfelli struktuurist oma põhimõtetes määratletud statistilistel testidel põhinevate asjakohaste riski tunnuste lõikes, et vastavate riski tunnuste täheldatavate väärtuste vahemik kohaldatavas portfellis oleks arendustegevuse valimis piisavalt kajastatud. Kui statistiliste testide kasutamine ei ole võimalik, peaksid finantseerimisasutused tegema vähemalt portfelli struktuuri kirjeldaval statistikal tugineva kvalitatiivse analüüsi, võttes arvesse määruse (EL) nr 575/2013 artikli 180 lõike 2 punktis f osutatud võimalikku hooajalist mõju. Mainitud analüüsi tulemuste hindamisel peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse riski tunnuste tundlikkust majandustingimuste suhtes. Andmete valimi ja kohaldatava portfelli vahelisi peamiste riski tunnuste olulisi erinevusi

tuleks käsitleda, kasutades näiteks teistsugust andmete valimit või vaatlustulemuste alamhulka või kajastades vastavaid riski tunnuseid mudelis asjakohasel viisil riskiteguritena.

26. Lõike 21 punkti (d) kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused analüüsima, kas vastaval ajaloolisel vaatlusperioodil on esinenud märkimisväärseid muutusi nende laenuandmise standardites või sissenõudmise põhimõtetes või asjakohases õiguskeskkonnas, sh muutused maksejõuetust käsitlevates õigusaktides, juriidilises tagatise sissenõudmise menetluses ja tagatiste realiseerimist käsitlevates mis tahes õigusaktides, mis võiksid mõjutada riskitaset, jaotust või riski tunnuste vahemikke kavandatud mudeliga kaetud portfellis. Vastavate muudatuste täheldamisel peaksid finantseerimisasutused võrdlema võrdlusandmete kogumis sisalduvaid andmeid enne ning pärast poliitika muudatust. Finantseerimisasutused peaksid kindlustama praeguste väärtpaberite emissiooni tagamise või sissenõudmise standardite ning võrdlusandmete kogumisse kaasatud ja mudeli arendustegevuses kasutatud vaatlustulemustele kohaldatavate standardite võrreldavuse.
27. Makseviivituse tõenäosuse mudeli puhul ei eeldata riski eristatuse tagamiseks rakendatava mudeli arendustegevuses kasutatud andmete representatiivsuse osas, et vastavasse andmekogumisse kuuluvate makseviivituses olevate ja makseviivituses mitteolevate riskipositsioonide osakaal võrduks finantseerimisasutuse kohaldatavas portfellis sisalduvate makseviivituses olevate ja makseviivituses mitteolevate riskipositsioonide osakaaluga. Sellegipoolest peaks finantseerimisasutustel olema arendustegevuseks kasutatavas andmekogumis piisavalt makseviivituses olevaid ja makseviivituses mitteolevaid vaatlustulemusi ning erinevus tuleks dokumenteerida.

4.2.4 Riskiparameetrite kalibreerimiseks kasutatavate andmete representatiivsus

28. Selleks et finantseerimisasutused saaksid tagada riski kvantifitseerimisel kasutatavate andmete esinduslikkuse asjaomase mudeliga kaetud kohaldatava portfelli suhtes kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 III osa 3. peatüki 6. jao 2. alajaoga ning sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 45 lõikega 2, peaksid finantseerimisasutused analüüsima pikaajaliste keskmiste makseviivituse määrade või pikaajaliste keskmiste makseviivitusest tingitud kahjumäärade arvutamise otstarbel kasutatavate andmete võrreldavust, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 179 lõike 1 punktis d, ning kui see on asjakohane, kogumi representatiivsust mainitud määruse artikli 179 lõike 2 punkti b kohaselt, lähtudes kõigist alljärgnevast aspektidest:

- (a) kohaldamisala;
- (b) makseviivituse määratlus;
- (c) asjaomaste riski tunnuste jaotus;
- (d) antud ajahetke ja prognoositavad majandus- või turutingimused;
- (e) laenuandmise standardid ja sissenõudmise põhimõtted.

29. Lõike 28 punkti (a) kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused teostama lõikes 22 määratletud analüüsi.
30. Lõike 28 punkti (b) kohaldamisel ning selleks, et tagada kõigist andmeallikatest pärinevate riski kvantifitseerimisel kasutatavate andmete aluseks oleva makseviivituse määratluse kooskõla määruse (EL) nr 575/2013 artikli 178 nõuetega, peaksid finantseerimisasutused võrdlema asutuse hetkel kohaldatavat makseviivituse määratlust riski kvantifitseerimisel kasutatavas andmekogumis sisalduvate vaatlustulemuste puhul rakendatud määratlustega. Kui makseviivituse määratlus on ajaloolise vaatlusperioodi jooksul muutunud, peaksid finantseerimisasutused hindama võrdlusandmete kogumisse kaasatud ning riski kvantifitseerimisel kasutatavate ajalooliste andmete representatiivsust samamoodi, nagu on ette nähtud välisandmetele määruse (EL) nr 575/2013 artikli 178 alusel Euroopa Pangandusjärelevalve koostatud makseviivituse määratluse kohaldamist käsitlevate suuniste 6. peatükis. Kui makseviivituse määratlus on ajaloolise vaatlusperioodi jooksul muutunud rohkem kui ühe korra, peaksid finantseerimisasutused analüüsima kõiki varasemaid makseviivituse määratlusi.
31. Lõike 28 punkti (c) kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused tegema asjakohase analüüsi, et kalibreeritava segmendi tasandil oleks tagatud kohaldatava portfelli peamiste riski tunnuste väärtuste vahemike võrreldavus riski kvantifitseerimisel kasutatavat võrdlusandmete kogumit moodustavas portfellis sisalduvatega sel määral, mis on vajalik riski kvantifitseerimise moonutuste välistamiseks.
32. Lõike 28 punkti (d) kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused tegema andmete aluseks olevate turu- ja majandustingimuste analüüsi, järgides alljärgnevat nõudeid:
- (a) makseviivituse tõenäosuse hindamise puhul tuleb analüüs teha kooskõlas jaoga 5.3.4;
  - (b) makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise puhul tuleb analüüs teha kooskõlas jaoga 6.3.2 ja võttes arvesse majanduslangusega seotud kaalutlusi, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktis b.
33. Lõike 28 punkti (e) kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused analüüsima, kas vastaval ajaloolisel vaatlusperioodil on laenuandmise standardites või sissenõudmise põhimõtetes esinenud märkimisväärsed muutusi, mis võiksid mõjutada riskitaset, jaotust või asjaomaste riskitegurite tunnuste vahemikke kavandatud mudeliga kaetud portfellis. Mainitud muutuste täheldamisel peaksid finantseerimisasutused analüüsima nendest muudatustest tingitud potentsiaalseid moonutusi riskiparameetrite hinnangutes, järgides alljärgnevat nõudeid:
- (a) makseviivituse tõenäosuse hindamise puhul tuleb analüüsis arvesse võtta makseviivituse määrade taset ja makseviivituse määrade varieeruvuse tõenäolist ulatust;
  - (b) makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise puhul tuleb analüüsis arvesse võtta kahjumäärasid, sissenõudmise protsesside keskmist kestust, teatavate sissenõudmise stsenaariumide kasutamise sagedusi ja kahju raskusastme jaotumist.

34. Kui lõigete 28 kuni 33 kohaselt hinnatud andmete representatiivsus on ebapiisav ning põhjustab moonutusi või suurendab riski kvantifitseerimisel ebakindlust, peaksid finantseerimisasutused tegema moonutuse kõrvaldamiseks asjakohase korrigeerimise ning rakendada konservatiivsusmarginaali kooskõlas jaoga 4.4.

4.3 Riskiparameetrite hindamisel inimese poolt tehtavad otsused

35. Selleks, et finantseerimisasutused saaksid oma statistilisi mudeleid täiendada inimese poolt tehtavate otsustega, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 174 punktis b, artikli 174 punktis e, artikli 175 lõikes 4, artikli 179 lõike 1 punktis a ning artikli 180 lõike 1 punktis d, peaksid nad tegema kõik alljärgnevad toimingud:

- (a) hindama modelleerimise eeldusi ja seda, kas valitud riskitegurid toetavad riskihindamist kooskõlas nende majandusliku tähendusega;
- (b) analüüsima inimese poolt tehtavate otsuste mõju mudeli toimivusele ja kindlustama, et mis tahes inimese poolt tehtavad otsused oleksid nõuetekohaselt õigustatud;
- (c) dokumenteerima inimese poolt tehtavate otsuste kasutamise mudelis, muu hulgas vähemalt hindamiskriteeriumid, põhjendused, eeldused, kaasatavad eksperdid ja protsessi kirjelduse.

4.4 Puuduste käsitlemine ja konservatiivsusmarginaal

4.4.1 Puuduste kindlakstegemine

36. Finantseerimisasutused peaksid tegema kindlaks kõik riskiparameetrite hindamisega seotud puudused, mis põhjustavad vastavate parameetrite kvantifitseerimisel moonutusi või suurendavad ebakindlust, mida üldine hinnangu viga täielikult ei kata, ning liigitama kõik puudused ühte alljärgnevatest kategooriatest:

- (a) kategooria A – andmete ja meetodikaga seotud kindlaks tehtud puudused;
- (b) kategooria B – väärtpaperite emissiooni tagamise standardite, riskiisu, ülevõtmise ja sissenõudmise põhimõtete ning täiendava ebakindluse mis tahes muu allikaga seotud asjakohased muudatused.

37. Kõigi lõikes 36 osutatud puuduste kindlakstegemise ja liigitamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse kõiki krediidiriski kontrolli üksuse, valideerimise funktsiooni täitja või siseauditi funktsiooni täitja poolt tuvastatud või muu sisemise või välise läbivaatuse käigus ilmnenuid asjaomaseid puudujääke meetodites, protsessides, kontrollides,

andmetes või IT-süsteemides, ning analüüsima vähemalt kõiki alljärgnevaid riski kvantifitseerimisele kohalduvaid täiendava ebakindluse potentsiaalseid allikaid.

(a) Kategooria A puhul tuleb tähelepanu pöörata alljärgnevale:

- (i) ajaloolistes vaatlustulemustes puuduvad või oluliselt muutunud makseviivitust käivitavad sündmused, muu hulgas märkimisväärselt viibinud tähtjaks tasumata krediidi iseloomuga nõuete arvessevõtmise muutunud kriteeriumid;
- (ii) puuduv või ebaõige makseviivituse kuupäev;
- (iii) puuduv, ebaõige või iganenud reitingute määramise põhialus, mida kasutatakse ajalooliste reitinguklasside või kogumite hindamiseks reitinguklasside või kogumite lõikes makseviivituse määrade või keskmiste realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäärade arvutamise otstarbel;
- (iv) puuduv või ebaõige teave rahavoogude allika kohta;
- (v) puuduvad, ebaõiged või iganenud andmed riskitegurite ja reitingukriteeriumide kohta;
- (vi) puuduv või ebaõige teave, mida kasutatakse lõikes 159 osutatud tulevaste sissenõudmiste hindamiseks;
- (vii) puuduvad või ebaõiged andmed majandusliku kahju arvutamiseks;
- (viii) välisandmete kasutamisest tingitud ajalooliste vaatlustulemuste piiratud representatiivsus;
- (ix) lõike 80 kohaselt täheldatavate üheaastaste makseviivituse määrade keskmise arvutamiseks valitud lähenemisest tingitud potentsiaalne moonutus;
- (x) lõike 86 kohaselt täheldatavate üheaastaste makseviivituse määrade keskmise korrigeerimise vajadus;
- (xi) puuduv teave kahjumäärade hindamise otstarbel kasutamiseks või makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutes majanduslanguse kajastamise otstarbel kasutamiseks.

(b) Kategooria B puhul tuleb tähelepanu pöörata alljärgnevale:

- (i) muudatused väärtpaperite emissiooni tagamise standardites, ülevõtmise ja sissenõudmise põhimõtetes, riskiisus või muudes asjakohastes sisemistes protsessides;
- (ii) kohaldatava portfelli peamiste riski tunnuste väärtuste vahemike õigustamatud kõrvalekalded riski kvantifitseerimisel kasutatava andmekogumi omadega võrreldes;
- (iii) muutused turu- või õiguskeskkonnas;

- (iv) portfelli struktuuri või riskitaseme võimalikke muutusi puudutavad prognoositavad ootused, eeskätt need, mis põhinevad meetmetel või otsustel, mis on juba võetud, kuid ei kajastu vaatlusperioodi andmetes.

4.4.2 Asjakohane korrigeerimine

38. Riskiparameetri hinnangutes täheldatavate lõigetes 36 ja 37 osutatud kindlakstehtud puudustest tingitud moonutuste kõrvaldamiseks peaksid finantseerimisasutused rakendama asjakohaseid meetodeid tuvastatud puudujääkide maksimaalsel võimalikul määral korrigeerimiseks. Vastavate meetodite („asjakohase korrigeerimise”) mõju riskiparameetrile, millega võib kaasneda riskiparameetri täpsem hindamine („täpsem hinnang”), kajastub riskiparameetri väärtuse suurenemises või vähenemises. Finantseerimisasutused peaksid tagama ning esitama tõendeid sellest, et asjakohase korrigeerimise rakendamine annab tulemuseks täpseima hinnangu.
39. Kui see on asjakohane, peaksid finantseerimisasutused dokumenteerima nii kindlaks tehtud puuduste kõrvaldamiseks asjakohase korrigeerimise rakendamiseks kasutatud meetodid kui ka nende kasutamise põhjenduse.
40. Finantseerimisasutused peaksid asjakohase korrigeerimise adekvaatsust korrapäraselt jälgima. Asjakohase korrigeerimise meetmete vastuvõtmine ei tohiks asendada kindlakstehtud puuduste käsitlemise vajadust.

4.4.3 Konservatiivsusmarginaal

41. Seonduvalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 179 lõike 1 punktis f ja artikli 180 lõike 1 punktis e täpsustatud nõudega, mille kohaselt peaksid finantseerimisasutused korrigeerima oma hinnangud konservatiivsemaks sõltuvalt eeldatavast hinnangute veavahemikust, peaksid nad hinnangute vigade kvantifitseerimiseks, dokumenteerimiseks ning jälgimiseks rakendama vastavat raamistikku.
42. Riskiparameetri hinnangule kohaldatav lõplik konservatiivsusmarginaal peaks kajastama hinnangu ebakindlust kõigi alljärgnevate kategooriate osas:
- kategooria A – lõike 36 punktis (a) osutatud kategooriasse A kuuluvatest tuvastatud andmete ja meetodikaga seotud puudustest tingitud konservatiivsusmarginaal;
- kategooria B – lõike 36 punktis (b) osutatud kategooriasse B kuuluvatest tuvastatud väärtpaperite emissiooni tagamise standardite, riskiisu, ülevõtmise ja sissenõudmise põhimõtete ning täiendava ebakindluse mis tahes muu allikaga seotud muudatustest tingitud konservatiivsusmarginaal;
- kategooria C – üldine hinnangu viga.
43. Konservatiivsusmarginaali kvantifitseerimiseks peaksid finantseerimisasutused tegema kõik alljärgnevad toimingud:

- (a) kvantifitseerima konservatiivsusmarginaali lõigetes 36 ja 37 osutatud tuvastatud puuduste jaoks ulatuses, mida üldine hinnangu viga ei kata, kalibreeritava segmendi tasandil vähemalt kategooriate A ja B puhul, tagades, et:
    - (i) lõike 38 tähenduses asjakohase korrigeerimise kasutamisel kajastaks konservatiivsusmarginaal vastavate korrigeerimistega seonduvat suurenenud ebakindlust või täiendavat hinnangu viga;
    - (ii) konservatiivsusmarginaal asjakohase korrigeerimisega seotud kategooria tasandil oleks proportsionaalne vastavate korrigeerimistega seonduva ebakindlusega;
    - (iii) konservatiivsusmarginaali rakendatakse käsitlemaks lõigetes 36 ja 37 osutatud puudustest tingitud riskiparameetri hinnangu ebakindlust, mida ei ole kõrvaldatud punktis i viidatud asjakohase korrigeerimisega;
  - (b) kvantifitseerima aluseks oleva hindamismeetodiga seotud lõikes 42 osutatud kategooria C üldise hinnangu vea vähemalt iga kalibreeritava segmendi jaoks; üldise hinnangu vea konservatiivsusmarginaal peaks kajastama statistilise hinnangufunktsiooni jaotuse hajuvust.
44. Lõike 43(a) kohaldamisel ning kategooriate A ja B puhul võivad finantseerimisasutused konservatiivsusmarginaali kvantifitseerimise otstarbel rühmitada kõik või valitud puudused, kui see on põhjendatud.
45. Finantseerimisasutused peaksid lõpliku konservatiivsusmarginaali kvantifitseerima järgmise summana:
- (a) kategooria A alla kuuluv konservatiivsusmarginaal, nagu on osutatud lõikes 43(a);
  - (b) kategooria B alla kuuluv konservatiivsusmarginaal, nagu on osutatud lõikes 43(a);
  - (c) üldise hinnangu vea (kategooria C) konservatiivsusmarginaal, nagu on osutatud lõikes 43(b).
46. Finantseerimisasutused peaksid riskiparameetri täpseimat hinnangut lõpliku konservatiivsusmarginaaliga korrigeerima.
47. Finantseerimisasutused peaksid tagama, et lõpliku konservatiivsusmarginaali rakendamine ei langetaks riskiparameetri hinnanguid, ning jälgima, et:
- (a) üldisest hinnangu veast tulenev konservatiivsusmarginaal oleks suurem kui null;
  - (b) kategooriatest A ja B tulenev konservatiivsusmarginaal oleks proportsionaalne riskiparameetrite täpseima hinnangu suurenenud ebakindlusega, mis on tingitud vastavates kategooriates loetletud tuvastatud puudustest. Igal juhul peaks

kategooriate A ja B alla kuuluv konservatiivsusmarginaal olema suurem kui null või võrduma nulliga.

48. finantseerimisasutused peaksid analüüsima tuvastatud puuduste ja tulemuseks saadud lõpliku konservatiivsusmarginaali üldmõju mudeli usaldusväärsele ning tagama, et ülemääraste korrigeerimiste vajadus ei moonutaks riskiparameetrite hinnanguid ja kaasuvaid omavahendite nõudeid.
49. Rakendatud konservatiivsusmarginaal tuleb iga reitingusüsteemi puhul asjaomase mudeli dokumentatsiooni ja meetodika juhenditesse dokumenteerida. Mainitud dokumentatsioon peab hõlmama vähemalt alljärgnevat:
  - (a) täielik loend kõigist kindlakstehtud puudustest, muu hulgas vigadest ja ebakindlustest ning potentsiaalselt mõjutatud mudeli komponentidest või riskiparameetritest;
  - (b) kategooria, mille alla vastavad puudused liigituvad, nagu on osutatud lõikes 42;
  - (c) lõikes 43(a) viidatud tuvastatud puudustega seotud konservatiivsusmarginaali kvantifitseerimise meetodite ja eeskätt kategooriate lõikes konservatiivsusmarginaali kvantifitseerimiseks kasutatud meetodite kirjeldus.
50. Finantseerimisasutused peaksid konservatiivsusmarginaali nivood korrapäraselt jälgima. Konservatiivsusmarginaali kohaldamine ei tohiks asendada vigade või ebakindluste põhjuste käsitlemise vajadust ega välistada mudelite korrigeerimist, et tagatud oleks täielik määruse (EL) nr 575/2013 nõuetele vastavus. Pärast puuduste või ebakindluse allikate hindamist peaksid finantseerimisasutused töötama välja kava, millega korrigeeritakse mõistliku aja jooksul andmeid, kõrvaldatakse nii metodoloogilised puudujäägid kui ka täiendava ebakindluse mis tahes muud võimalikud allikad ning vähendatakse hinnangu vigu, võttes arvesse hinnangu vea olulisust ning reitingusüsteemi tähtsust.
51. Konservatiivsusmarginaali nivoode läbivaatamisel peaksid finantseerimisasutused tagama kõigile alljärgnevatele nõuetele vastavuse:
  - (a) lõigetes 36 ja 37 osutatud kategooriatest A ja B tulenevat konservatiivsusmarginaali tuleb sisemises aruandluses käsitleda iga kategooria puhul eraldi, seda võib aja lõikes alandada ning viimaks võib selle elimineerida, kui puudused on kõigist reitingusüsteemi mõjutatud osadest kõrvaldatud;
  - (b) lõikes 43(b) osutatud üldisest hinnangu veast tulenevat konservatiivsusmarginaali tuleb sisemises aruandluses käsitleda eraldiseisvas kategoorias („C“);
  - (c) konservatiivsusmarginaali nivood tuleb hinnata 9. peatükis viidatud korrapärase läbivaatamise raames ning eeskätt tuleb kindlustada, et üldise hinnangu veaga seotud konservatiivsusmarginaali nivoo jääks pärast riskiparameetri hinnangu seisukohast oluliste kõige uuemate andmete kaasamist asjakohaseks.

52. Finantseerimisasutused peaksid tagama konservatiivsusmarginaaliga seotud vajalike muudatuste õigeaegse rakendamise.

5 Makseviivituse tõenäosuse hindamine

5.1 Üldised makseviivituse tõenäosuse hindamisele kohalduvad erinõuded

53. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 172 lõike 1 punkti a kohaselt laenuandmise otsustusprotsessi raames võlgniku reitinguklassi määramiseks ning selle läbivaatamiseks kooskõlas mainitud määruse artikli 173 lõike 1 punktiga b peaksid finantseerimisasutused tagama, et vastavat liiki riskipositsioonide puhul heaks kiidetud mudeli abil määratakse reiting kõigile füüsilistele või juriidilistele isikutele, kelle kohta on finantseerimisasutusel sisereitingute meetodi kohaselt käsitletav riskipositsioon. Viidatud mudel peab kohaldava reitingusüsteemi raames olema sobiv üksikule esialgsele võlgnikule, muu hulgas mainitud määruse artikli 161 lõikes 3 osutatud riskipositsioonidele, mis on tagatud kaudse krediidiriski kaitsega.
54. Jaenõuete määruse (EL) nr 575/2013 artikli 172 lõike 2 kohaselt laenuandmise otsustusprotsessi raames reitinguklassi või kogumisse määramiseks ning selle läbivaatamiseks kooskõlas mainitud määruse artikli 173 lõikega 2 peaksid finantseerimisasutused tagama, et vastavat liiki riskipositsioonide puhul heaks kiidetud mudeli abil määratakse reiting kõigile sisereitingute meetodi kohaselt käsitletavatele riskipositsioonidele. Viidatud mudel peab kohaldava reitingusüsteemi raames olema sobiv üksikule esialgsele võlgnikule või riskipositsioonile, muu hulgas mainitud määruse artikli 164 lõikes 2 osutatud riskipositsioonidele, mis on tagatud kaudse krediidiriski kaitsega.
55. Makseviivituse tõenäosuse mudel võib hõlmata nii mitut erinevat võlgnike või riskipositsioonide järjestamise meetodit kui ka mitmesuguseid kalibreeritavaid segmente.

5.2 Makseviivituse tõenäosuse hindamisel kasutatava mudeli arendustegevus

5.2.1 Mudeli arendustegevusele spetsiifilised andmenõuded

56. Mudeli arendustegevuseks peaksid finantseerimisasutused tagama, et võrdlusandmete kogum sisaldaks asjakohaste ajahetkede riskitegurite väärtuseid. Vastavad ajahetked võivad eri riskitegurite lõikes varieeruda. Asjakohaste ajahetkede valimisel peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse nii dünaamikat kui ka riskitegurite ajakohastamise sagedust kogu perioodi lõikes, mille kestel võlgnik portfelli kuulus, ning makseviivituse korral makseviivitusele eelnenud aasta lõikes.

5.2.2 Riskitegurid ja reitingukriteeriumid

57. Riskitegurite ja reitingukriteeriumide valimise protsessis peaksid finantseerimisasutused arvestama suure hulga andmetega, mis on reitingusüsteemiga kaetud riskipositsiooni liigi

seisukohast olulised. Analüüsitavad potentsiaalsed riskitegurid peaksid sisaldama eelkõige järgmist:

- (a) võlgniku tunnused, äriühingute puhul ka sektor ja geograafiline asukoht;
- (b) finantsteave, sh finantsaruanded või kasumiaruanded;
- (c) suundumuste teave, sh müügi või kasumimarginaali suurenemise või vähenemise andmed;
- (d) käitumist käsitlev teave, sh viivises olemise ja krediidilimiitide kasutamise andmed.

58. Finantseerimisasutused peaksid tagama, et riskitegurite ja reitingukriteeriumide valimisel konsulteeritakse ärilise põhjendatuse ning kaalutletavate riskitegurite ja reitingukriteeriumide riskide mõju osas finantseerimisasutuse ärivaldkondade ekspertidega.

59. Finantseerimisasutused peaksid tagama, et teabe (nt laenu andmisel hangitud võlgniku tunnuseid puudutavad andmed) usaldusväärsuse alanemine aja lõikes kajastuks asjakohaselt makseviivituse tõenäosuse hinnangus. Samuti peaksid finantseerimisasutused kindlustama, et mudel hindab riskitaset nõuetekohaselt, lähtudes kõigist asjakohastest, hetkel kättesaadavatest ja uusimatest andmetest, ning et ajakohase teabe puudumisest tingitud suurema ebakindluse korral kohaldatakse sobivat konservatiivsusemarginaali. Eelkõige peaks mudel või reitinguklassidesse ja kogumitesse jagamise protsess tagama adekvaatse ning konservatiivse korrigeerimise mõlemal alljärgnevatest juhtudest:

- (a) kooskõlas sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 24 lõike 1 punktiga g vanemate kui 24 kuud finantsaruannete korral, kui neist pärinev teave on oluline riskitegur;
- (b) vanemate kui 24 kuud krediidiinfo andmete korral, mis sel hetkel on jätkuvalt asjakohased, kui krediidiinfo andmed on oluline riskitegur.

60. Finantseerimisasutused peaksid mudeli arendustegevuses, kalibreerimisel ning rakendamisel kasutama riskitegureid ja reitingukriteeriumeid järjepidevalt, eelkõige seoses kaalutletud ajaperioodiga.

61. Kui kavandatavas jaenõuete reitingusüsteemis kasutab märkimisväärne osa klientidest mitut sama liiki tehingut, peaksid finantseerimisasutused analüüsima vastavate klientide riskitaset üksnes ühte asjakohast liiki tehingut kasutavate klientidega võrreldes ning, kui see on vajalik, kajastama asjakohaste riskitegurite abil mudelis riskitaseme erinevust.

5.2.3 Kolmandate isikute reitingute käsitlemine

62. Finantseerimisasutused peaksid kehtestama selged põhimõtted, täpsustades tingimused, mille korral võib võlgniku riski hindamisel võtta arvesse sellise kolmanda isiku reitingut, kellel on finantseerimisasutuse võlgnikuga lepinguline või organisatsiooniline suhe. Vastavates

põhimõtetes tuleks arvestada alljärgnevat võimalikke viise, kuidas sellise kolmanda isiku reitingut võlgniku riski hindamisel arvesse võtta:

- (a) sellise kolmanda isiku reitingu võib asjaomasele võlgnikule üle kanda („reitingu ülekandmine“), kui võlgniku ja seotud isiku vahel puudub riski erinevus tänu asjakohasele garantiile ning kolmanda isiku sisereiting määratakse reitingusüsteemi kohaselt, mille kasutamiseks on finantseerimisasutused kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 143 lõikega 2 loa saanud;
- (b) sellise kolmanda isiku reitingut arvestatakse asjaomase võlgniku reitinguklassi või kogumisse määramise korrigeerimise osutusena;
- (c) sellise kolmanda isiku reitingut võidakse kasutada makseviivituse tõenäosuse mudeli sisendina, kajastades seotud isiku lepingualust toetust võlgnikule.

63. Kolmanda isiku sise- või välisreitingute makseviivituse tõenäosuse mudelisse inkorporeerimisel peaksid finantseerimisasutused tagama kõigile alljärgnevatele nõuetele vastavuse:

- (a) kolmanda isiku reiting peab täitma kõiki jaos 5.2.2 täpsustatud asjaomastele riskiteguritele kohalduvaid nõudeid;
- (b) muud võlgniku ja tehingute riski asjaomased tunnused peavad olema mudelis nõuetekohaselt kajastatud kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 170 lõike 1 punktiga a ja artikli 170 lõike 3 punktiga a ning sise- või välisreitingu andmetele suure kaalu andmine ei tohi põhjustada olulisi moonutusi;
- (c) kolmandate isikutega mis tahes suhete mõju ei tohi topeltarvestada.

64. Reitingu ülekandmine ei tohiks muuta riskipositsioonide riskipositsiooni klassidesse, reitingusüsteemidesse või mudelitesse määramist, vaid tohiks mõjutada üksnes reitinguklassi või kogumisse jagamist. Reitingute ülekandmine tuleks korraldada nii, et mis tahes muudatused kolmanda isiku reitingus, mis annab võlgniku või riskipositsiooni kohta olulist teavet määruse (EL) nr 575/2013 artikli 173 lõike 1 punktiga b seonduvalt, kajastuksid õigeaegselt kõigis mõjutatud reitingutes.

65. Võlgniku poolt kolmandale isikule pakutavat olulist lepingualust toetust tuleks pidada toetust pakkuva võlgniku autonoomset majanduslikku tugevust, sh finantseerimisasutusele kõigi kohustuste täies ulatuses tagasi maksmise võimalusi vähendavaks. Seda tuleks kajastada toetust pakkuva võlgniku reitingus.

5.2.4 Reitingute andmise põhimõtted

66. Võlgnike või riskipositsioonide reitinguklassidesse või kogumitesse jagamisel peaksid finantseerimisasutused valima asjakohased põhimõtted („reitingute andmise põhimõtted“), võttes arvesse kõiki alljärgnevat printsiipe.

- (a) Finantseerimisasutused peaksid hindama, kas riskiparameetri kvantifitseerimiseks kasutatav meetod on reitingute andmise põhimõtete seisukohast adekvaatne, ning mõistma kasutatavast meetodist tulenevat võlgnike või riskipositsioonide reitinguklassidesse või kogumitesse jagamise („reitingute määramise“) ja riskiparameetri hinnangute tunnuseid ning dünaamikat.
- (b) Finantseerimisasutused peaksid hindama kasutatavast meetodist tulenevat reitingute määramise ja riskiparameetri hinnangute tunnuste ning dünaamika adekvaatsust seoses nende mitmesuguse kasutusega ning mõistma nende mõju omavahendite nõuete dünaamikale ja volatiilsusele.
- (c) Reitingute andmise põhimõtteid tuleks arvesse võtta ka järeltestimisega eesmärgil. Üldjuhul võimaldavad majandustingimuste suhtes tundlike põhimõtete alusel tehtud makseviivituse tõenäosuse hinnangud iga-aastaseid makseviivituse määrasid paremini prognoosida. Teisalt annavad majandustingimuste suhtes vähem tundlikud põhimõtted tulemuseks makseviivituste tõenäosuse hinnangud, mis on eri majandustingimuste lõikes keskmisele makseviivituse tõenäosusele sarnasemad, kuid erinevad täheldatavatest makseviivituse määradest aastatel, mil majandustingimused on keskmisest paremad või halvemad. Seega esineb täheldatavate makseviivituse määrade ja asjaomase reitinguklassi pikaajalise keskmise makseviivituse määra vahelisi kõrvalekaldeid tõenäolisemalt nendes reitingusüsteemides, mis on majandustingimuste suhtes vähem tundlikud. Reitinguklasside muutumist esineb seevastu tõenäolisemalt majandustingimuste suhtes tundlikes reitingusüsteemides. Vastavaid mustreid tuleks arvesse võtta järeltestimise ja, kui see on asjakohane, võrdlusaluse analüüsi tulemuste hindamisel.
67. Finantseerimisasutused peaksid valitud reitingute andmise põhimõtteid aja lõikes järjepidevalt rakendama. Finantseerimisasutused peaksid analüüsima võlgnike või riskipositsioonide reitinguklassidesse või kogumitesse jagamisel kasutatavate põhimõtete („reitingute andmise põhimõtete“) asjakohasust, võttes arvesse kõiki alljärgnevat aspekte:
- (a) riskitegurite ülesehitus;
- (b) liikumised reitinguklasside või kogumite vahel;
- (c) muutused kõigi reitinguklasside või kogumite iga-aastastes makseviivituse määrades.
68. Kui finantseerimisasutused kasutavad erinevaid reitingusüsteeme, millele on omased erinevad reitingute andmise põhimõtted, peaksid nad määratud reitinguid või riskiparameetri hinnanguid puudutavat teavet kasutama ettevaatusega, eeskätt siis, kui nad kasutavad välistelt reitinguagentuuridelt saadud reitinguandmeid või makseviivitusjuhtude andmeid. Kui finantseerimisasutused kasutavad mitmesuguseid reitingusüsteeme, millel on erinevad tunnused (näiteks erinevad põhimõtted või erinevad objektiivsuse, täpsuse, stabiilsuse või konservatiivsuse nivood), peaksid nad tagama reitingusüsteemide asjakohase kooskõla määra ning omama selget ülevaadet nendevahelistest mis tahes erinevustest. Niisugune ülevaade peaks miinimumina võimaldama finantseerimisasutusel määrata kindlaks sobiva viisi erinevate

reitingusüsteemidega loodud teabe kombineerimiseks või koondamiseks, kui see on tema põhimõtete kohaselt vajalik. Finantseerimisasutusel peaks olema täielik arusaam vastava kombineerimise või koondamise eeldustest ning sellega kaasnevast potentsiaalsest ebatäpsusest.

5.2.5 Võlgnike reitinguklasside või kogumite homogeensus

69. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 170 lõike 1 ja artikli 170 lõike 3 punkti c ning sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 38 nõuete täitmiseks peaksid finantseerimisasutused kontrollima samadesse reitinguklassidesse või kogumitesse jagatud võlgnike või riskipositsioonide homogeensust. Eelkõige tuleks reitinguklassid määratleda nii, et kõigil samasse reitinguklassi või kogumisse kuuluvatel võlgnikel oleks vastuvõetaval määral sarnane makseviivituse risk ning välistatud oleks reitinguklasside või kogumite vaheline makseviivituse riski jaotuste märkimisväärne kattuvus.

5.3 Makseviivituse tõenäosuse kalibreerimine

5.3.1 Täheldatavate makseviivituse määrade arvutamisele kohaldatavad andmenõuded

70. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 78 määratletud üheaastase makseviivituse määra arvutamiseks peaksid finantseerimisasutused tagama lõigetes 73 ja 74 täpsustatud nimetajat ning lugejat puudutavate ja täheldatava keskmise makseviivituse määra arvutamiseks kasutatavate kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete andmete ning muu teabe täielikkuse. Eelkõige peaksid finantseerimisasutused tagama, et lõigetes 82 kuni 83 osutatud asjakohase vaatlusperioodi kohta oleksid nõuetekohaselt talletatud ning saadaval vähemalt alljärgnevad andmed:

- (a) kriteeriumid, mis võimaldavad teha kindlaks kaalumisel oleva makseviivituse tõenäosuse mudeliga hõlmatud asjaomased riskipositsiooni liigid;
- (b) kriteeriumid, mis võimaldavad tuvastada kalibreeritavaid segmente;
- (c) riski eristatuse tagamiseks kasutatavad riskitegurid; kui mudelisse kaasatakse uus asjaomane riskitegur, mille kohta ei ole ajaloolised andmed saadaval, peaksid finantseerimisasutused võtma meetmed, et minimeerida riskitegurite andmete hulka aja lõikes, nagu on osutatud lõike 51 punktis a, ning rakendada asjakohast korrigeerimist ja konservatiivsusemarginaali kooskõlas jaoga 4.4;
- (d) kõigi makseviivituse määra arvutamise seisukohast oluliste võlgnike ja riskipositsioonide registreerimisnumbrid, võttes arvesse olukordi, kus registreerimisnumber on aja jooksul muutunud, muu hulgas riskipositsioonide restruktureerimisest tingitud muudatusi.

71. Vaatlustulemusi võib üheaastase makseviivituse määra arvutamisest välja jätta vaid kahel alljärgneval juhul:

- (a) võlgnikke, kes on ekslikult makseviivituste andmekogumisse kaasatud, sest nende makseviivitus ei tekkinud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 178 kohase makseviivituse määratluse tähenduses, nagu on üksikasjalikumalt täpsustatud võlgniku makseviivituse määratluse kohaldamist käsitlevates suunistes, ei tohiks vastava artikli alusel üheaastase makseviivituse määra lugejasse kaasata;
  - (b) üheaastase makseviivituse määra lugejast ja nimetajast tuleks välja jätta võlgnikud, kes on ekslikult kavandatud reitingumudelisse määratud, kuid ei kuulu vastava reitingumudeli kohaldamisalasse.
72. Finantseerimisasutused peaksid üheaastase makseviivituse määra arvutamise seonduvalt dokumenteerima kogu andmete puhastamise kooskõlas sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 32 lõike 3 punktiga b, pöörates tähelepanu eelkõige alljärgnevale:
- (a) jaenõudeid mittehõlmavate makseviivituse tõenäosuse mudelite korral loetelu kõigist lõike 71 kohaselt väljajäetud andmekogumisse kuuluvatest vaatlustulemustest koos iga juhtumi põhjendusega;
  - (b) jaenõuete makseviivituse tõenäosuse mudelite korral lõike 71 kohaselt väljajäetud vaatlustulemuste väljajätmise põhjuste ja hulga teave.

5.3.2 Üheaastaste makseviivituse määrade arvutamine

73. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 78 osutatud üheaastase makseviivituse määra arvutamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused tagama mõlemale alljärgnevale nõudele vastavuse.
- (a) Nimetaja sisaldab üheaastase vaatlusperioodi alguses mis tahes krediidi iseloomuga nõudega makseviivituses mitteolevate võlgnike arvu; selles kontekstis viitab krediidi iseloomuga nõue mõlemale alljärgnevatest:
    - (i) mis tahes bilansiline kirje, muu hulgas mis tahes väärtuses põhisumma, intress ja teenustasud;
    - (ii) mis tahes bilansivälised kirjed, muu hulgas finantseerimisasutuse poolt garantiid andjana antud garantiid.
  - (b) Lugeja sisaldab kõiki nimetajas arvestatud võlgnikke, kellel tekkis üheaastasel vaatlusperioodil vähemalt üks makseviivitus.
74. Üheaastase makseviivituse määra arvutamiseks võlgnike või riskipositsioonide reitinguklassidesse või kogumitesse jagamisel peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse korrigeerimisi, kuid ei tohiks reitinguklassidesse ja kogumitesse jagamises kajastada krediidiriski maandamisest tingitud asendamise tagajärgi ega mis tahes tagasiulatuvaid konservatiivseid korrigeerimisi, mis tehakse kooskõlas jaoga 8.1. Kui üheaastast makseviivituse

määra arvutatakse reitinguklassi või kogumi kohta, peaks nimetaja sisaldama kõiki võlgnikke, kes on vaatlusperioodi alguses reitinguklassi või kogumisse määratud. Kui üheaastast makseviivituse määra arvutatakse portfelli tasandil, peaks nimetaja sisaldama kõiki võlgnikke, kes on vaatlusperioodi alguses asjaomasesse kalibreeritavasse segmenti määratud.

75. Finantseerimisasutused peaksid üheaastase makseviivituse määra arvutama ka nende mis tahes krediidi iseloomuga nõudega võlgnike alamhulga jaoks, kellel ei olnud asjakohase vaatlusperioodi alguses reitingut, kuid kes kuulusid kavandatud mudeli kohaldamisalasse („puuduvad reitingud“), isegi kui vastavad võlgnikud määrati omavahendite nõuete arvutamiseks reitinguklassi või kogumisse konservatiivselt. Võlgnike reitinguid, mis põhinevad puuduval või osaliselt puuduval teabel, või on aegunud, kuid finantseerimisasutus peab neid siiski kehtivaiks, ei tohiks pidada puuduvateks reitinguteks.
76. Lõigete 73 kuni 75 kohaldamisel tuleb võlgnik kaasata nimetajasse ja, kui see on asjakohane, lugejasse, ka vaatlusperioodil teisele reitinguklassile, kogumile või reitingumudelile, reitingusüsteemile või omavahendite nõuete arvutamisel kasutatavale lähenemisele üleminekul või kui vastavad krediidi iseloomuga nõuded vaatlusperioodil müüdi, maha kanti, tagasi maksti või muul moel suleti. Finantseerimisasutused peaksid analüüsima, kas sellised üleminekud või krediidi iseloomuga nõuete müügitehingud moonutavad makseviivituse määra, ning kui see nii on, tuleks seda kajastada asjakohases korrigeerimises ja kaaluda sobiva konservatiivsuse marginaali rakendamist.
77. Igal juhul peaksid finantseerimisasutused kindlustama, et iga makseviivituses olevat võlgnikku arvestatakse üheaastase makseviivituse määra arvutamisel lugejas ning nimetajas vaid ühe korra isegi siis, kui võlgnikul tekkis asjakohasel üheaastasel perioodil makseviivitus rohkem kui üks kord.
78. Lõikes 80 nõutava sobiva arvutamisel kasutatava lähenemise valimise otstarbel peaksid finantseerimisasutused hindama täheldatavaid üheaastaseid makseviivituse määrasid ajaloolise vaatlusperioodi lõikes vähemalt kord kvartalis.

5.3.3 Täheldatava keskmise makseviivituse määra arvutamine

79. Üheaastaste makseviivituse määrade vaatlustulemuste keskmine („täheldatav keskmine makseviivituse määr“) tuleks arvutada iga reitinguklassi või kogumi jaoks ning lisaks ka nii vastava makseviivituse tõenäosuse mudeliga hõlmatud riskipositsiooni liigi kui ka asjaomase kalibreeritava segmenti jaoks.
80. Finantseerimisasutused peaksid täheldatava keskmise makseviivituse määra dokumenteeritud analüüsi alusel arvutamiseks valida kattumisel põhineva lähenemise ning mittekattuvatel üheaastastel ajavahemikel põhineva lähenemise seast sobiva lähenemise. Mainitud analüüs peaks hõlmama vähemalt alljärgnevat:
  - (a) asjakohastel üheaastastel perioodidel vaatlemist mittevõimaldavate lühiajaliste ja lõpetatud lepingute osakaalust tingitud võimaliku moonutuse analüüs;

- (b) konkreetsete arvestuskuupäevade valikust tingitud võimaliku moonutuse analüüs;
- (c) kattuvaid üheaastaseid ajavahemikke kasutavate finantseerimisasutuste puhul kattuva ajaperioodi kaudselt ülekaalumise tingitud potentsiaalselt märkimisväärse moonutuse analüüs;
- (d) valitud arvestuskuupäevadega seotud hooajalisest mõjust tingitud potentsiaalselt märkimisväärse moonutuse analüüs.

81. Lõigete 79 ja 80 kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused täheldatavad keskmised makseviivituse määrad arvutama lõigete 73 kuni 76 kohaselt arvatud kõigi üheaastaste makseviivituse määrade aritmeetilise keskmisena. Jaenõuete liigi makseviivituse tõenäosuse mudelite puhul võivad finantseerimisasutused täheldatava keskmise makseviivituse määra arvutada üheaastaste makseviivituse määrade kaalutud keskmisena, kui finantseerimisasutus annab kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 180 lõike 2 punktiga e ajaloolistele andmetele väiksema kaalu, sest hilisemate andmete kasutamine võimaldab kahjumäärasid usaldusväärsemalt prognoosida.

5.3.4 Pikaajaline keskmine makseviivituse määr

82. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 180 lõike 1 punktis h ja artikli 180 lõike 2 punktis e viidatud ajaloolise vaatlusperioodi kindlaks määramise otstarbel tuleks mudeli kalibreerimise ajal viimase viie aasta alla kuuluvaid täiendavaid vaatlustulemusi asjaomaseks pidada, kui vastavad vaatlustulemused on vajalikud selleks, et ajalooline vaatlusperiood kajastaks riskipositsiooni liigi makseviivituse määrade varieeruvuse tõenäolist ulatust, nagu on osutatud sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 49 lõikes 3.

83. Selleks, et hinnata lõikes 82 osutatud ajaloolise vaatlusperioodi esinduslikkust üheaastaste makseviivituse määrade varieeruvuse tõenäolise ulatuse suhtes, peaksid finantseerimisasutused hindama, kas ajalooline vaatlusperiood sisaldab representatiivseid andmeid nii edukate kui ka ebasoodsate aastate kohta, ning võtma arvesse kõiki alljärgnevaid aspekte:

- (a) kõigi üheaastaste makseviivituse määrade varieeruvus;
- (b) ajaloolisel vaatlusperioodil riskipositsiooni liigi seisukohast olulisteks peetavate majandusnäitajatega kajastatav ebasoodsate aastatega seotud üheaastaste makseviivituse määrade olemasolu, puudumine või ülekaal;
- (c) ajaloolisel vaatlusperioodil majandus-, õigus- või ärikeskkonnas aset leidnud märkimisväärsed muutused.

84. Kui lõikes 82 viidatud ajalooline vaatlusperiood on makseviivituse määrade varieeruvuse tõenäolise ulatuse suhtes esinduslik, tuleks pikaajaline keskmine makseviivituse määr arvutada vastava perioodi üheaastaste makseviivituse määrade täheldatava keskmisena.

85. Kui lõikes 82 viidatud ajalooline vaatlusperiood ei ole makseviivituse määrade varieeruvuse tõenäolise ulatuse suhtes esinduslik, nagu on osutatud sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 49 lõikes 4, peaksid finantseerimisasutused toimima alljärgnevalt:

- (a) kui ajalooline vaatlusperiood ei hõlma ebasoodsaid aastaid või sisaldab neid ebapiisaval määral, tuleks täheldatavate üheaastaste makseviivituse määrade keskmist pikaajalise keskmise makseviivituse määra hindamiseks kohandada;
- (b) kui ebasoodsad aastad on ajaloolisel vaatlusperioodil ülesindatud, võib täheldatavate üheaastaste makseviivituse määrade keskmist pikaajalise keskmise makseviivituse määra hindamiseks kohandada, kui lõike 83 punktis (b) osutatud majandusnäitajate ja saadavalolevate üheaastaste makseviivituse määrade vahel on märkimisväärne korrelatsioon.

Finantseerimisasutused peaksid tagama, et korrigeeritud pikaajaline keskmine makseviivituse määr kajastaks punktides a ja b viidatud kohanduste tulemusel makseviivituse määrade varieeruvuse tõenäolist ulatust.

86. Erandjuhtudel, kus pikaajaline keskmine makseviivituse määr on lõike 85 kohaselt tehtud mis tahes kohanduste tõttu kõigi täheldatavate üheaastaste makseviivituse määrade keskmisest madalam, peaksid finantseerimisasutused korrigeeritud pikaajalise keskmise makseviivituse määrasid võrdlema alljärgnevatest suurimaga:

- (a) viimase viie aasta üheaastaste makseviivituse määrade täheldatav keskmine;
- (b) kõigi saadavalolevate üheaastaste makseviivituse määrade täheldatav keskmine.

Finantseerimisasutused peaksid kooskõlas sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 49 lõike 4 punktis b ning jaos 4.4 sätestatud nõuetega kohanduse suunda ja ulatust (muu hulgas kavandatud konservatiivsusemarginaali sobivust) põhjendama. Kui korrigeeritud pikaajaline keskmine makseviivituse määr on punktides a ja b osutatud kahest väärtusest suurimast väiksem, peaksid finantseerimisasutused lisaks esitama konkreetseid põhjendused, miks ei ole kaks mainitud väärtust asjakohased.

5.3.5 Pikaajalise keskmise makseviivituse määra kalibreerimine

87. Finantseerimisasutustel peaksid olema põhjendatud ning kindlaksmääratud protsessid, mis hõlmavad kalibreerimisprotsessil usaldusväärse kalibreerimise tagamiseks kõike alljärgnevatest:

- (a) kvantitatiivsed kalibreerimistestid, mis võimaldavad analüüsi teostada reitinguklassi või kogumi alusel;

- (b) kvantitatiivsed kalibreerimistestid, mis võimaldavad analüüsi teostada kalibreeritava segmendi tasandil;
- (c) täiendavad kvalitatiivsed analüüsid, näiteks eksperthinnangud, mis käsitlevad tulemuseks saadavat võlgnike jaotuskõvera kuju, minimaalset võlgnike arvu reitinguklassi kohta ja liigset teatavatesse reitinguklassidesse või kogumitesse kontsentreerumise vältimist.
88. Finantseerimisasutused peaksid makseviivituse tõenäosuse mudeli dokumentatsioonis kirjeldama iga kalibreeritava segmendiga seotud kalibreerimisvalimit ning vastavaid dokumente säilitama. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 180 lõike 1 punktile a või artikli 180 lõike 2 punktile a vastavuse tagamiseks peaksid finantseerimisasutused leidma sobiva tasakaalu kalibreerimisvalimi ning kohaldatava portfelli võlgnike ja tehingute tunnuste võrreldavuse ning jaos 5.3.4 osutatud makseviivituse määrade varieeruvuse tõenäolise ulatuse representatiivsuse vahel.
89. Finantseerimisasutused peaksid kalibreerimise tegema pärast võlgnike reitinguklassidesse või kogumitesse jagamisel tehtud mis tahes korrigeerimistega arvestamist ning enne konservatiivsusmarginaali või alampiiride rakendamist määruse (EL) nr 575/2013 artikli 160 lõikes 1 ja artikli 163 lõikes 1 osutatud makseviivituse tõenäosuse hinnangutele. Kui järjestamismeetod või korrigeerimise põhimõtted on aja jooksul muutunud, peaksid finantseerimisasutused analüüsima vastavate muudatuste mõju korrigeerimiste sagedusele ja ulatusele ning neid asjakohaselt arvesse võtma.
90. Kalibreerimise ajal võib rühmitada järjestatud võlgnikud või riskipositsioonid reitinguklassidesse või kogumitesse, eelkõige kui finantseerimisasutused eristavad rühmitamisel väärtusvahemikke, mis kajastavad põhiskaala reitinguklassile eelmääratletud makseviivituse tõenäosuse taset.
91. Finantseerimisasutused peaksid andmete kättesaadavust, mudeli ja portfelli struktuuri ning ärilisi nõudeid arvestades valida kalibreerimiseks sobiva meetodi, järgides alljärgnevat põhimõtteid.
- (a) Finantseerimisasutused võivad valida ühe alljärgnevat liiki kalibreerimismeetoditest:
- (i) määruse (EL) nr 575/2013 artikli 180 lõike 1 punktile a või artikli 180 lõike 2 punktile a vastav kalibreerimine;
- (ii) määruse (EL) nr 575/2013 artikli 169 lõikele 3 ja mainitud määruse artikli 180 lõike 1 punktile a või artikli 180 lõike 2 punktile a vastav kalibreerimine, kui kasutusel on pidev reitinguskaala.
- (b) Äriühingute, finantseerimisasutuste, keskvalitsuste ja keskpankade vastu olevate nõuete puhul ning selliste omakapitali investeeringute puhul, mille korral finantseerimisasutus kasutab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 155 lõikes 3 sätestatud riskiparameetritel põhinevat meetodit, võib ta valida ühe alljärgnevat liiki kalibreerimismeetoditest:

- (i) kalibreerimine, mis põhineb kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 180 lõike 1 punktiga f sellisel reitinguskaalal kaardistamisel, mida kasutab reitinguagentuur või sarnane organisatsioon;
  - (ii) kalibreerimine asjaomaste makseviivituse tõenäosuse hinnangute sobivate kalibreeritavate segmentide tasandil sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite jao 4 kohaselt makseviivituse prognoosimisel statistiliste mudelite kasutamise korral, kui makseviivituse tõenäosusi hinnatakse kui kõnealusesse reitinguklassi või kogumisse kuuluvate üksikute võlgnike makseviivituse tõenäosuse hinnangute aritmeetilist keskmist kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 180 lõike 1 punktiga g.
- (c) Jaenõuete puhul võib valida kalibreerimise, mis põhineb kogukahjul ning makseviivitusest tingitud kahjumääradel kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 180 lõike 2 punktiga b ja artikli 180 lõike 2 punktiga d.
- (d) Äriühingute vastu olevate ostetud nõuete puhul võib valida kalibreerimise, mis põhineb oodataval kahjul ning makseviivitusest tingitud kahjumääradel kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 180 lõike 1 punktiga b ja artikli 180 lõike 1 punktiga c.
92. Lõikes 91 osutatud makseviivituse tõenäosuse hinnangute kindlaks määramise otstarbel tuleks kalibreerimisel võtta arvesse kas:
- (a) pikaajalist keskmist makseviivituse määra reitinguklassi või kogumi tasandil, ning sel juhul peaksid finantseerimisasutused rakendama täiendavaid kalibreerimisteste asjaomase kalibreeritava segmendi tasandil; või
  - (b) pikaajalist keskmist makseviivituse määra kalibreeritava segmendi tasandil, ning sel juhul peaksid finantseerimisasutused rakendama täiendavaid kalibreerimisteste asjaomaste reitinguklasside või kogumite tasandil või kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 169 lõikega 3 otseste makseviivituse tõenäosuse hinnangute kasutamise korral tasandil, mis on tõenäosuse mudeli rakendamise seisukohast asjakohane.
93. Olenemata sellest, millise lõikes 92 mainitud lähenemistest finantseerimisasutused valivad, peaksid nad hindama valitud kalibreerimismeetodi potentsiaalset mõju aja jooksul ette tulevatele makseviivituse tõenäosuse hinnangute muutustele.
94. Kui makseviivituse tõenäosuse hinnangud määratakse kindlaks lõike 91 punkti (b) alapunktis (i) osutatud välisel reitinguskaalal kaardistamise põhjal, peaksid finantseerimisasutused välise organisatsiooni reitinguklasside puhul esinenud makseviivituse määrad paigutama aegreale, mis on konkreetse portfelli reitinguklassidesse ja kogumite makseviivituse määrade varieeruvuse tõenäolise ulatuse suhtes representatiivne.

95. Kui finantseerimisasutused tuletavad makseviivituse tõenäosuse hinnangud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 161 lõike 2 ning artikli 180 lõike 2 punkti b kohaselt kahjuhinnangutest ja makseviivitusest tingitud kahjumääradest, peaksid nad kasutama võrdlusandmete kogumit, mis hõlmab kõiki kooskõlas jaoga 6.3.2.1 määratletud ajaloolisel vaatlusperioodil kindlaks tehtud makseviivitustega seonduvalt realiseerunud kahjusid ning asjakohaseid kahjuspetsiifilisi tegureid.
96. Kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 169 lõikega 3 omavahendite nõuete arvutamisel otseste makseviivituse tõenäosuse hinnangute kasutamiseks peaksid finantseerimisasutused tõendama, et hindamismeetodi aluseks oleva tõenäosuse mudeli teoreetilised eeldused kehtivad tegelikkuses piisaval määral ning võimaldavad pikaajalist keskmist makseviivituse määra alal hoida. Eelkõige peaksid täidetud olema kõik andmete ja representatiivsusega seotud nõuded, muu hulgas need, mis on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 174 punktis c, ning makseviivituse määratlust tuleks rakendada määruse (EL) nr 575/2013 artikli 178 kohaselt. Mitte ühelgi juhul ei tohiks andmete ebapiisavuse, madala eristamisvõime või mis tahes muude reitingute määramise või makseviivituse tõenäosuse hindamise protsessiga seotud puuduste kompenseerimiseks ega omavahendite nõuete vähendamiseks kasutada pidevaid makseviivituse tõenäosusi või ühtlustada makseviivituse määrasid.
97. Finantseerimisasutused võivad sama makseviivituse tõenäosuse mudeliga hõlmatud riskipositsioone jagada nii paljudesse erinevatesse kalibreeritavatesse segmentidesse kui vaja, juhul kui vastavate riskipositsioonide ühe või mitme alamhulga riskitase on märkimisväärselt erinev. Finantseerimisasutused peaksid sellel otstarbel rakendada asjakohaseid segmenteerimistegureid ning kalibreeritavate segmentide kasutust ja ulatust põhjendada ning selle dokumenteerima.
98. Punktiandmismeetodite kasutamisel peaksid finantseerimisasutused tagama alljärgneva:
- (a) kasutatava punktiandmismeetodi muutumise korral peaksid finantseerimisasutused kaaluma, kas eelmise versiooni alusel arvatud punktide kasutamise asemel tuleks võlgnike või riskipositsioonide punktid esialgse andmekogumi põhjal uuesti arvutada, ning juhul kui uuesti arvutamine ei ole võimalik, peaksid finantseerimisasutused hindama selle potentsiaalset mõju ning võtma seda arvesse, suurendades vastavalt makseviivituse tõenäosuse hinnangutele rakendatavat konservatiivsusemarginaali;
  - (b) kui kohaldub määruse (EL) nr 575/2013 artikli 180 lõike 1 punkt g, on konkreetsete makseviivituse tõenäosuse hinnangute aritmeetilise keskmisena tuletatud makseviivituse tõenäosuse hinnangud asjaomaste reitinguklasside korral piisavad, kui neile hinnangutele rakendatakse kalibreerimistest reitinguklassi tasandil makseviivituse määrade varieeruvuse tõenäolise ulatuse suhtes esinduslike üheaastaste makseviivituse määrade põhjal.
99. Kalibreerimine ei tohiks mõjutada muud võlgnike või riskipositsioonide järkude järjestust kalibreeritavas segmentis kui üksnes kindlas reitinguklassis või kogumis.

6 Makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamine

6.1 Üldised makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisele kohalduvad erinõuded

6.1.1 Makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise meetodid

100. Finantseerimisasutused, kes on määruse (EL) nr 575/2013 artikli 143 lõike 2 kohaselt saanud loa makseviivitusest tingitud kahjumäära sisehinnangute kasutamiseks, peaksid makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangu määrama kõigi makseviivituses mitteolevate riskipositsioonide jaoks ning makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hinnangu ja täpseima oodatava kahju määra hinnangu kõigi makseviivituses olevate riskipositsioonide jaoks, mis kuuluvad vastava loaga seotud reitingusüsteemi kohaldamisalasse kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artiklitega 172 ja 173. Finantseerimisasutused peaksid makseviivitusest tingitud kahjumäärasid hindama eraldi tehingupõhise reitinguskaala kõigi tehingupõhiste reitinguklasside või kõigi reitingusüsteemi inkorporeeritud kogumite puhul. Makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused käsitlema iga konkreetset makseviivituses olevat tehingut eraldiseisva makseviivituse vaatluse objektina, kui ühe tehingu puhul ei võetud arvesse rohkem kui ühte sõltumatut makseviivitust, mis ei vasta lõikes 101 määratletud tingimustele.
101. Kui makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisel on ühe tehingu makseviivituse korral riskipositsiooni makseviivituses mitteoleva staatuse ja sellele järgneva makseviivitusestena klassifitseerimise vaheline aeg lühem kui üheksa kuud, peaksid finantseerimisasutused vastavat riskipositsiooni käsitlema alates makseviivituse tekkimise esimesest hetkest pidevalt makseviivituses olevana. Finantseerimisasutused võivad makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisel kahe järjestikuse makseviivituse ühe makseviivitusestena arvestamise otstarbel määratleda üheksast kuust pikema perioodi, kui see on konkreetse riskipositsiooni liigi puhul adekvaatne ning kajastab makseviivitusjuhu majanduslikku tähendust.
102. Finantseerimisasutused peaksid makseviivitusest tingitud kahjumäära sisehinnangud andma kantud kahju ning sissenõudmisega seotud kogemuste põhjal, mis kajastuvad makseviivituses olevaid riskipositsioone käsitlevates ajaloolistes andmetes. Finantseerimisasutused võivad makseviivituses olevaid riskipositsioone käsitlevaid ajaloolisi siseandmeid täiendada välisandmetega. Eelkõige ei tohiks finantseerimisasutused makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnanguid tuletada üksnes finantsinstrumentide (sh kaubeldavate laenude, võlakirjade või krediidiriski vahetusinstrumentide) turuhindadest, kuid nad võivad seda teavet kasutada ajalooliste siseandmete täiendamiseks.

103. Kui finantseerimisasutused tuletavad kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 161 lõikega 2 ning artikli 181 lõike 2 punktiga a jaenõuete ja äriühingute vastu olevate ostetud nõuete puhul makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangud realiseerunud kahjudest ning asjakohastest makseviivituste tõenäosuse hinnangutest, peaksid nad tagama alljärgnevatele nõuetele vastavuse:

- (a) kogukahju hindamise protsess peab vastama määruse (EL) nr 575/2013 artikli 179 nõuetele ning tulemus peab vastama nii mainitud määruse artikli 181 lõike 1 punktis a sätestatud makseviivitusest tingitud kahjumäära põhimõttele kui ka 6. peatükis täpsustatud nõuetele, eeskätt jaos 6.3.1 määratletud majandusliku kahju kontseptsiooni osas;
- (b) makseviivituse tõenäosuse hindamise protsess peab vastama nii määruse (EL) nr 575/2013 artiklitele 179 ja 180 kui ka 5. peatükis täpsustatud nõuetele.

104. Makseviivitusest tingitud kahjumäära mudel võib hõlmata mitut erinevat meetodit, eeskätt mitmesuguste tagatise liikide osas, mida kombineeritakse konkreetse tehingu jaoks makseviivitusest tingitud kahjumäära kindlaks tegemiseks.

105. Finantseerimisasutused peaksid olema suutelised tõendama, et makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamiseks valitud meetodid on sobivad lähtuvalt nende tegevusest ja riskipositsiooni liigist, millele hinnangud kohalduvad, ning nad peaksid olema suutelised põhjendama vastavate meetodite aluseks olevaid teoreetilisi eeldusi. Makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisel kasutatavad meetodid peaksid eelkõige olema kooskõlas finantseerimisasutuse vastuvõetud ülevõtmise ja sissenõudmise põhimõtetega ning neis tuleks arvesse võtta nii võimalikke sissenõudmise stsenaariumeid kui ka asjaomaste jurisdiktsioonide õiguskeskkonna potentsiaalseid erinevusi.

106. Finantseerimisasutuse kasutatavad meetodid, vastavate meetodite aluseks olevad eeldused, võimaliku majanduslanguse mõjuga arvestamine, kasutatavate andmeseeriade pikkus, konservatiivsusmarginaal, inimese poolt tehtavad otsused ja, kui see on asjakohane, riskitegurite valik peavad olema vastavuses riskipositsiooni liigiga, mille suhtes neid rakendatakse.

6.1.2 Makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisele kohalduvad andmenõuded

107. Makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused kasutama võrdlusandmete kogumit, mis hõlmab kõiki alljärgnevaid elemente:

- (a) kõik kooskõlas jaoga 6.3.2.1 määratletud ajaloolisel vaatlusperioodil kindlaks tehtud makseviivitused;
- (b) kõik andmed, mis on vajalikud jao 6.3.1 kohaselt realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäärade arvutamiseks;

- (c) asjakohased tegurid, mida saab kasutada makseviivituses olevate riskipositsioonide otstarbekaks rühmitamiseks, ning asjakohased kahjuspetsiifilised tegurid, muu hulgas nende väärtus makseviivituse tekkimise hetkel ja vähemalt ühe aasta jooksul enne makseviivitust, kui andmed on kättesaadavad.
108. Finantseerimisasutused peaksid võrdlusandmete kogumisse lisama teabe sissenõudmise protsesside tulemuste, sh iga konkreetse makseviivituses oleva riskipositsiooniga seotud sissenõutud summade ja kahjumite kohta. Sellel otstarbel peaksid finantseerimisasutused andmekogumisse kaasama alljärgneva:
- (a) teave makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise aruandekuupäevani lõpetamata sissenõudmise protsesside tulemuste kohta;
  - (b) teave sissenõudmise protsesside tulemuste kohta portfelli tasandil, kui selline andmete koondamine on õigustatud, ning eeskätt krediidi iseloomuga nõuete portfelli kaudsete kulude ja müügi osas;
  - (c) teave makseviivitusest tingitud kahjumäärade hindamisel kasutatud väliste või koondatud andmete kohta.
109. Võrdlusandmete kogum peaks sisaldama vähemalt järgmist teavet:
- (a) võlgniku, tehingu ja finantseerimisasutusega seotud riski tunnused ning lõikes 121 osutatud välistegurid, mis on asjaomastel aruandekuupäevadel potentsiaalsed riskitegurid, nagu on täpsustatud lõikes 122;
  - (b) makseviivituse tekkimise hetk (kuupäev);
  - (c) kõik esinenud makseviivitust käivitavad sündmused, muu hulgas nii tähtjaks tasumata jätmise juhud kui ka tõenäolisele maksmata jätmisele osutavad juhud ka siis, kui need on leidnud aset pärast makseviivituse tuvastamist; makseraskustest tuleneva restruktureerimisega seotud makseviivituste korral finantskohustuse vähenemise ulatus, mis arvutatakse kooskõlas Euroopa Pangandusjärelevalve koostatud makseviivituse määratlust käsitlevate suunistega;
  - (d) makseviivituse tekkimise hetkel riskipositsiooniga seotud tasumata summa, muu hulgas põhisumma, intress ja teenustasud;
  - (e) makseviivitusele järgneva täiendava krediidilimiidi kasutamise ulatus ja ajastus;
  - (f) mahakandmiste ulatus ja ajastus;
  - (g) riskipositsiooniga seotud tagatiste väärtused ja, kui see on asjakohane, väärtuse hindamise meetod (näiteks turuväärtus või hüpoteekimisväärtus, nagu on määratletud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktides 74 ja 76), väärtuse hindamise kuupäev, märke selle kohta, kas tagatis on müüdud, ning müügihind;

- (h) teave võlgniku ja tagatise või tagatise andja riskide vahelise mis tahes sõltuvuse kohta;
  - (i) kaudse krediidiriski kaitse liigid, summad ja tähtajad, muu hulgas kaitse andja spetsifikatsioon ning krediidikvaliteet;
  - (j) sissenõudmiste suurus, ajastus ja allikad;
  - (k) sissenõudmise protsessidega seotud otsese kulu suurus, ajastus ja allikad;
  - (l) sissenõudmise protsessi lõpetamise liigi täpne määratlus;
  - (m) kui see on asjakohane, kahe või enama järgmise elemendi valuuta mittevastavus: valuutaühik, mida finantseerimisasutus kasutab seoses finantsaruannete, alusvaraks oleva kohustuse, otsese või kaudse krediidiriski kaitse ning võlgniku varade realiseerimisest saadavate mis tahes rahavoogudega;
  - (n) realiseerunud kahju ulatus.
110. Kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 229 lõikega 1 võivad finantseerimisasutused kinnisvaratagatise väärtuse hindamiseks kasutada mitmesuguseid meetodeid, mille hulka kuuluvad eeskätt turuväärtus või hüpoteekimisväärtus, nagu on määratletud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktides 74 ja 76. Kui finantseerimisasutused kasutavad teatava reitingusüsteemi kohaldumisalasse kuuluvate riskipositsioonide tagatiseks oleva kinnisvaraga seonduvalt erinevaid lähenemisi hindamisele, peaksid nad koguma ja talletama võrdlusandmete kogumisse väärtuse hindamise meetodi teabe ning kasutama vastavaid andmeid makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisel ja hinnangute rakendamisel järjepidevalt.
111. Kui finantseerimisasutused tuletavad makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangud realiseerunud kahjudest ja asjakohastest makseviivituste tõenäosuse hinnangutest kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 161 lõikega 2 ning artikli 181 lõike 2 punktiga a, peaksid nad kasutama võrdlusandmete kogumit, mis hõlmab kõiki kooskõlas jaoga 6.3.2.1 määratletud ajaloolisel vaatlusperioodil kindlaks tehtud makseviivitustega seonduvalt realiseerunud kahjusid ning asjakohaseid kahjuspetsiifilisi tegureid.
112. Koondatud teabe kogumisel ning talletamisel peaksid finantseerimisasutused töötama välja sissenõutud summade ja kulude konkreetsete makseviivituses olevate riskipositsioonide vahel jagamiseks sobiva meetodi ning rakendama seda meetodit riskipositsioonide ja aja lõikes järjepidevalt. Igal juhul peaksid finantseerimisasutused tõendama, et sissenõutud summade ja kulude jagamise protsess on efektiivne ning ei põhjusta makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutes moonutusi.
113. Finantseerimisasutused peaksid tõendama, et nad koguvad ning talletavad oma andmebaasidesse kõik otseste ja kaudsete kulude arvutamiseks vajalikud andmed. Vastavatele riskipositsioonidele tuleks määrata kõik olulised kaudsed kulud. See kulude jaotamise protsess

peaks tuginema samasugustele põhimõtetele ning meetoditele, mida finantseerimisasutused kasutavad enda kuluarvestussüsteemides. Kaudsete kulude jaotamise otstarbel võivad finantseerimisasutused kasutada nõuete suuruslega kaalutud keskmistel põhinevaid meetodeid või statistilisi meetodeid, mis põhinevad makseviivituses olevate võlgnike või tehingute üldkogumi esinduslikul valimil.

114. Finantseerimisasutused peaksid võtma mõistlikud meetmed rahavoogude allikate arvestamiseks ning määrama need adekvaatselt konkreetsele tagatisele või kaudsele krediidiriskile, mis on realiseerunud. Kui rahavoogude allikaid ei ole võimalik kindlaks teha, peaksid finantseerimisasutused täpsustama selged põhimõtted vastavate sissenõutud rahavoogude käsitlemiseks ning jaotamiseks, millega ei tohiks makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisel kaasneda moonutusi.

6.1.3 Tagatistelt sissenõutud summad

115. Finantseerimisasutused peaksid pidama sissenõutud summasid tagatistelt tulenevaks kõigil alljärgnevatel juhtudel:

- (a) võlgnik müüb tagatise ning saadud hinda kasutatakse makseviivituses oleva krediidi iseloomuga nõude tasumata summa osaliselt või tervikuna katmiseks;
- (b) tagatis on finantseerimisasutuse, emaettevõtja või mõni tema nimel tegutsevate tütarettevõtjate poolt välja nõutud või müüdüd;
- (c) tagatis müüakse kinnisvara avalikul enampakkumisel kohtuotsuse alusel või sarnasel menetlusel kooskõlas kohaldatava õigusraamistikuga;
- (d) krediidi iseloomuga nõue müüakse koos tagatisega ning krediidi iseloomuga nõude müügihind hõlmab olemasolevat tagatist;
- (e) liisingute puhul juhud, kus finantseerimisasutus müüb liisinguobjekti;
- (f) tagatis realiseeritakse mis tahes muu meetodiga, mis on asjaomase jurisdiktsiooni õigusraamistikus aktsepteeritud.

116. Lõike 115 punkti (b) kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused väljanõutud väärtuse määrama väärtusena, mille võrra võlgniku krediidi iseloomuga nõue tagatise väljanõudmise tulemusel vähenes ning millega väljanõutud tagatis oli finantseerimisasutuse bilansis varana kirjendatud. Kui need kaks väärtust erinevad, peaksid finantseerimisasutused väljanõutud väärtusena arvestama väiksemat väärtust. Väljanõutud väärtust tuleks arvestada sissenõutud väärtusena väljanõudmise kuupäeva seisuga ning see tuleks kaasata majandusliku kahju ja realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära kalkulatsiooni kooskõlas jaoga 6.3.1.

117. Finantseerimisasutused peaksid hindama, kas väljanõutud vara väärtus kajastab väljanõutud tagatise väärtust adekvaatselt ning on vastavuses tagatiste haldamisele, õiguskindlusele ja riskijuhtimisele kohalduvate mis tahes kehtestatud sisemiste nõuetega. Kui

väljanõutud tagatis täidab komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/61 artiklis 10 määratletud kõrge kvaliteediga 1. tasandi likviidsetele varadele kohalduvaid kriteeriumeid, võivad finantseerimisasutused realiseerunud sissenõudmisena otseselt arvestada tagatise väljanõudmise aegset turuväärtust. Kõigil muudel juhtudel peaksid finantseerimisasutused väljanõudmise väärtust asjakohaselt kärpima ning lisama majandusliku kahju kalkulatsiooni sissenõutud summa väljanõudmise väärtuses pärast asjakohast kärbet. Finantseerimisasutused peaksid vastava väärtuskärpe hindamisel võtma arvesse kõiki alljärgnevat tingimusi.

- (a) Väärtuskärpe peaks kajastama väljanõudmise aegse tagatise potentsiaalseid väärtuse hindamise vigu, võttes arvesse väljanõudmise ajal kasutusel olnud väärtuse hindamise meetodit, hindamise kuupäeva ning vastava vara liigi turu likviidsust.
- (b) Väärtuskärpe hindamine peaks tuginema eeldusel, et finantseerimisasutus kavatses väljanõutud tagatise müüa sõltumatule kolmandale isikule, ning see peaks kajastama nii vastavast müügist potentsiaalselt saadavat hinda, müügiga seotud kulusid kui ka väljanõudmise ajast müügini jäävale perioodile kohalduva diskonteerimise mõju, võttes arvesse vastava vara liigi turu likviidsust.
- (c) Kui on olemas sama liiki tagatiste väljanõudmise ja edasimüügi vaatlustulemused, peaks väärtuskärpe hindamine põhinema vastavatel vaatlustulemustel, mida tuleks regulaarselt järeltestida; sellel otstarbel peaksid finantseerimisasutused pöörama tähelepanu kõigele alljärgnevale:
  - (i) väljanõudmise väärtuse ja müügihinna erinevus, eelkõige kui turu- ja majandustingimustes ei esinenud väljanõudmise ja müügi toimumise vahelisel ajal märkimisväärseid muutusi;
  - (ii) väljanõudmise kuupäeva ja müügihetke vahelisel perioodil täheldatud vastava varaga seotud mis tahes tulu ning kuld;
  - (iii) diskonteerimise mõju;
  - (iv) kas finantseerimisasutus nõudis tagatise välja vahetu müügi kavatsusega või rakendas mõnda muud strateegiat.
- (d) Kui ajaloolised vaatlustulemused sarnast liiki tagatiste väljanõudmise ja edasise müümise kohta puuduvad, peaks väärtuskärpe hindamine põhinema juhtumipõhisel hindamisel, sh selle ajahetke turu- ja majandustingimuste analüüsil.
- (e) Mida vähem on finantseerimisasutusel andmeid varasemate väljanõudmiste kohta ja mida väiksem on konkreetset liiki vara turu likviidsus, seda suurem on hinnangute ebakindlus ning seda tuleks asjakohaselt kajastada konservatiivsuse marginaalis kooskõlas jaoga 4.4.3.

118. Igal juhul tuleks tagatise väljanõudmist arvestada väljanõudmise hetkel ning see ei tohiks tõkestada finantseerimisasutusel sissenõudmise protsessi lõpetada kooskõlas lõikega 155.

119. Makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisse tuleks hindamismeetodile sobival viisil kaasata krediidi iseloomuga nõuete lõike 115 punkti (d) kohane mis tahes müük, võttes arvesse kõiki alljärgnevaid tingimusi:
- (a) kui finantseerimisasutused müüvad krediidi iseloomuga nõudeid sissenõudmise protsesside osana regulaarselt, peaksid nad müügiga seotud vaatlustulemusi mudeli arendustegevuse protsessis asjakohaselt kajastama;
  - (b) kui finantseerimisasutused ei müü krediidi iseloomuga nõudeid sissenõudmise protsesside osana regulaarselt ning tagatistega seotud hinna osa määramine oleks liiga koormav või annaks liiga ebausaldusväärseid tulemusi, võivad nad otsustada vastavaid vaatlustulemusi mudeli arendustegevuse protsessis mitte arvestada;
  - (c) finantseerimisasutused ei tohiks tagatud krediidi iseloomuga nõuete müügist saadavaid sissenõutud summasid käsitleda tagatiste kasutamisetä realiseerunud sissenõudmistena, kui nad ei saa tõendada, et vastavate tagatistega seotud sissenõutud summad on ebaolulised;
  - (d) igal juhul peaksid finantseerimisasutused pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära kalkulatsiooni kaasama kõik vaatlustulemused, muu hulgas andmed krediidi iseloomuga nõuete müügi kohta.
120. Kooskõlas lõike 115 punktiga (f) võivad finantseerimisasutused määratleda ning arvestada tagatiste realiseerimise mis tahes teisi vorme, mis vastavad finantseerimisasutuse kasutatavatele tagatise liikidele ning on asjaomasel õigusraamistikus aktsepteeritud. Tagatise realiseerimise alternatiivsete vormide arvestamisel peaksid finantseerimisasutused pöörama tähelepanu sellele, et tagatistel võib olla mitmesuguseid vorme ning et erinevad tagatiste vormid võivad olla seotud sama varaga. Kui tagatise erinevad vormid seonduvad sama varaga, kuid tagatistest ühe realiseerimine ei vähenda teise väärtust, peaksid finantseerimisasutused neid makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise protsessis pidama eraldiseisvateks tagatisteks. Eelkõige peaksid finantseerimisasutused arvestama eraldi sellist tagatise vormi, mis annab õiguse vara väljanõudmiseks või müügiks (näiteks hüpoteek), ja sellist tagatise vormi, mis annab õiguse nõuda sisse varaga loodud rahavooge (näiteks rendi loovutamine või teenustasud).

6.2 Makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisel kasutatava mudeli arendustegevus

6.2.1 Riskitegurid

121. Finantseerimisasutused peaksid tuvastama ning analüüsima potentsiaalseid riskitegureid, mis on konkreetsete asjaolude ja reitingusüsteemiga hõlmatud riskipositsiooni liigi konkreetsete tunnuste seisukohast olulised. Analüüsivad potentsiaalsed riskitegurid peaksid sisaldama eelkõige järgmist:

- (a) tehinguga seotud riski tunnused, muu hulgas toote liik, tagatise liik, tagatise geograafiline asukoht, kaudne krediidiriski kaitse, nõudeõigus, laenu ja väärtuse suhe, riskipositsiooni suurus, hooajalisus ning sissenõudmise protseduurid;
  - (b) võlgnikuga seotud riski tunnused, muu hulgas, kui see on asjakohane, suurus, kapitali struktuur, geograafiline piirkond, tööstussektor ja äriiliin;
  - (c) finantseerimisasutusega seotud tegurid, sh sisemine korraldus ja äriühingusisene üldjuhtimine, asjakohased sündmused (näiteks ühinemised) ning sissenõudmistega tegelevate konsolideerimisgruppi kuuluvate spetsiaalsete üksuste olemasolu;
  - (d) välistegurid, muu hulgas intressimäärad, õigusraamistik ja muud tegurid, mis mõjutavad sissenõudmise protsessi arvatavat kestust.
122. Finantseerimisasutused peaksid riskitegurite analüüsimisel lähtuma mitte üksnes makseviivituse tekkimise hetkest, vaid hindama riskitegureid ka vähemalt ühe makseviivitusele eelnenud aasta lõikes. Finantseerimisasutused peaksid riskiteguri puhul kasutama aruandekuupäeva, mis kajastab riskiteguri realiseerumist makseviivitusele eelnenud aasta lõikes piisava representatiivsusega. Riskitegurile sobiva aruandekuupäeva valimisel peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse selle volatiilsust aja lõikes. Finantseerimisasutused peaksid neid tavaid rakendama ka tagatise hindamise aruandekuupäevaga seonduvalt; tagatise väärtus aruandekuupäeval ei tohiks kajastada riskipositsiooni krediidikvaliteedi alanemise mõju vahetult enne makseviivitust.
123. Finantseerimisasutused peaksid riskitegurid makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangute rakendamisel määratlema või arvutama samamoodi nagu nende makseviivitusest tingitud kahjumäärade hindamise korral.

6.2.2 Tagatiste aktsepteeritavus

124. Kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikliga 170 ja artikli 181 lõike 1 punktiga f võivad finantseerimisasutused makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutes võtta arvesse mis tahes liiki tagatiste olemasolu, mille suhtes nad on kehtestanud sisemised nõuded tagatiste haldamisele, õiguskindlusele ja riskijuhtimisele, mis on üldjoontes vastavuses mainitud määruse III osa II jaotise 4. peatüki 3. jaos sätestatutega. Mainitud määruse III osa II jaotise 4. peatükis täpsustamata tagatise liikide korral võivad finantseerimisasutused makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutes kasutada neid tagatiste liike, mille korral vastavate tagatiste väärtuse hindamisele ja õiguskindlusele kohalduvate sisemiste nõuetega seotud põhimõtted ning protseduurid on konkreetset liiki tagatise seisukohast asjakohased.
125. Kui makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutes võetakse arvesse kaudse krediidiriski kaitse olemasolu, peaksid finantseerimisasutused määratlema kriteeriumid ja meetodid, mida kohaldatakse sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artiklis 60 täpsustatud kriteeriumitele vastavate garantiide ja

krediidituletsinstrumentide kujul kasutatava kaitse arvestamisele ja makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutesse kaasamisele.

126. Finantseerimisasutused peaksid riskitegurina või segmenteerimiskriteeriumina arvesse võtma teavet kõigi makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeli kohaldamisalas kasutatavate tagatise põhiliikide kohta. Finantseerimisasutused peaksid oma sisemistes põhimõtetes selgelt määratlema reitingusüsteemiga hõlmatud riskipositsiooni liigi puhul kasutatavate tagatiste põhiliigi ja tagatiste muud liigid, ning kui makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutes võetakse arvesse tagatise olemasolu, tagama vastavate tagatise liikide haldamist käsitlevate põhimõtete koosõla määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktis f sätestatud nõudega. Finantseerimisasutused peaksid tagatiste põhiliigi määratlema nii, et tagatiste ülejäänud liikidest tulenevad rahavood ei põhjustaks märkimisväärseid moonutusi tagatiste kasutamisetä realiseeruvate sissenõudmiste hinnangutes.
127. Tagatise, mis ei vasta määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punkti f nõudele, ei saa makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangusse riskitegurina kaasata ning neist tagatistest tulenevaid rahavooge tuleb käsitleda nii, nagu need oleksid laekunud tagatiste kasutamisetä. Sellest makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangus käsitlemisest hoolimata peaksid finantseerimisasutused koguma teavet vastavate tagatistega seotud rahavoogude allika kohta ning jaotama need vastavate tagatistega seonduvalt. Finantseerimisasutused peaksid regulaarselt jälgima nii nende rahavoogude tasemeid kui ka asjaomase tagatiste liikide kasutamise määra. Kui see on vajalik, peaksid finantseerimisasutused tegema asjakohased korrigeerimised, et vältida mis tahes moonutusi makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutes.

6.2.3 Tagatiste makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise kaasamine

128. Makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise otstarbel võivad finantseerimisasutused rühmitada sissenõudmise muustrite osas homogeenseid tagatiste liike, võttes arvesse nii ülevõtmise protsessi keskmist kestust kui ka vastavat liiki tagatiste sissenõudmismäära.
129. Tagatiste mõju makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise kaasamiseks välja töötatud lähenemine peab vastama kõigile alljärgnevale tingimustele.
- (a) Finantseerimisasutused peaksid vältima moonutusi, mis võivad tuleneda sellest, et tagatise realiseerimisega seotud rahavood kaasatakse selliste sissenõudmiste hindamise, mis realiseeritakse ilma tagatise kasutamata, ja vastupidi.
  - (b) Kui finantseerimisasutused hindavad eraldiseisvaid sissenõudmismäärasid konkreetset liiki tagatiste jaoks, peaksid nad vältima moonutusi, mis võiksid tuleneda sellest, et hinnangu valimisse kaasatakse vaatlustulemused, mille puhul riskipositsioon oli tagatud vaid osaga

- tagatise väärtusest. Seetõttu peaksid finantseerimisasutused võtma mõistlikud meetmed, et hankida andmed tagatise koguväärtuse ja tagatise kogu müügihinna kohta ning kaasata hindamisse vastav teave, kui see on saadaval.
- (c) Kui finantseerimisasutused hindavad eraldiseisvaid sissenõudmismäärasid konkreetset liiki tagatiste jaoks, peaksid nad arvestama ka kõigi vastavat liiki tagatiste ülevõtmisega seotud otseste kulusid ning need sellesse hinnangusse eraldi kaasama.
- (d) Kui finantseerimisasutused hindavad eraldiseisvaid sissenõudmismäärasid konkreetset liiki tagatiste jaoks, peaksid nad sellesse hindamisse kaasama kõik sissenõutud summad, mis on realiseerunud konkreetset liiki tagatisest, muu hulgas need, mis on realiseerunud seoses riskipositsioonidega, mille puhul tagatise realiseerimine oli teostatud, kuid sissenõudmise protsess tervikuna ei olnud veel lõpetatud.
- (e) Kui sama tagatis katab mitut riskipositsiooni, peaksid finantseerimisasutused määratlema sobiva jaotamismeetodi, et vältida tagatiste topeltarvestamist; jaotamismeetod peaks olema kooskõlas makseviivitusest tingitud kahjumäärade hindamise ja makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangute rakendamise ning raamatupidamises kasutatava meetodikaga.
- (f) Hinnangud ei tohiks põhineda üksnes tagatise hinnangulisel turuväärtusel, vaid arvesse tuleks võtta ka varasematest realiseerimistest realiseerunud sissenõutud summasid ning finantseerimisasutuse võimalikku suutmatust saavutada kontroll tagatise üle ja see realiseerida. Sellel otstarbel peaksid finantseerimisasutused võtma hindamisel arvesse neid ajaloolisi vaatlustulemusi, mille puhul ei olnud tagatist võimalik realiseerida või mille korral kestis sissenõudmise protsess oodatust kauem, sest finantseerimisasutus ei suutnud tagatise üle kontrolli saavutada või seda realiseerida või koges vastavaid raskusi. Kui finantseerimisasutused hindavad konkreetset liiki tagatistega seotud sissenõudmismäärasid, peaksid nad arvesse võtma makseviivituse tekkimise hetke ja vastavat liiki tagatiste ülevõtmisega seotud rahavoogude laekumise vahelist ajaperioodi ning kaasama hindamisse need vaatlustulemused, mille puhul tagatist ei realiseeritud tagatise üle kontrolli saavutamise suutmatuse tõttu.
- (g) Hindamistel tuleks arvesse võtta tagatise väärtuse potentsiaalseid vähenemisi makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise ajahetkest lõpliku sissenõudmiseni, eeskätt neid, mis on tingitud turutingimuste muutumisest, tagatise seisundist ja vanusest ning, kui see on asjakohane, valuutakursside kõikumistest. Kui finantseerimisasutused on seisnud silmitsi tagatiste väärtuste vähenemisega ning neid on vaadeldud sissenõudmistes juba kajastatud, ei tohiks neil vaatlustulemustel põhinevaid makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnanguid enam täiendavalt korrigeerida. Kui tagatiste väärtuste potentsiaalne vähenemine ei kajastu ajaloolistes vaatlustulemustes või kui finantseerimisasutused prognoosivad täiendavaid, potentsiaalselt ulatuslikemaid vähenemisi tulevikus, tuleks need makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangute kvantifitseerimisse kaasata, viies selleks sisse tulevikku suunatud eeldustel põhineva

asjakohase korrigeerimise. Makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnanguid ei tohiks aga kohandada selleks, et võtta arvesse tagatise väärtuse potentsiaalset suurenemist.

- (h) Hinnangutes tuleks konservatiivselt arvestada nii võlgniku riski ja tagatise väärtuse vähenemise riski vahelise sõltuvuse astet kui ka tagatise realiseerimise kulusid.

6.2.4 Tehingupõhiste reitinguklasside või kogumite homogeensus

130. Sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 38 nõude täitmiseks peaksid finantseerimisasutused võrdlusandmete kogumis sisalduvate andmete põhjal hindama samadesse reitinguklassidesse või kogumitesse jagatud riskipositsioonide homogeensust ning tagama eelkõige, et reitinguklassid oleksid määratletud nii, et konkreetset reitinguklassid oleksid kahju tunnuste osas piisavalt homogeensed.

6.3 Makseviivitusest tingitud kahjumäära kalibreerimine

6.3.1 Majandusliku kahju ja realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamine

6.3.1.1 Majandusliku kahju ja realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära määratlus

131. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktis a osutatud makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamiseks peaksid finantseerimisasutused arvutama iga riskipositsiooni jaoks mainitud määruse artikli 4 lõike 1 punktis 55 viidatud realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära majandusliku kahju ning makseviivituse tekkimise hetkeks tasumata krediidi iseloomuga nõude, sh mis tahes väärtuses põhisummat, intressi ja teenustasusid sisaldava summa suhtena.
132. Lõike 131 kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused arvutama instrumendiga (st makseviivituses oleva tehinguga) seotud realiseerunud majandusliku kahju, millele on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 5 punktis 2, alljärgnevate väärtuste vahena:
- (a) krediidi iseloomuga nõude makseviivituse tekkimise hetkeks tasumata summa, ilma et see piiraks lõike 140 kohaldamist, muu hulgas mis tahes väärtuses põhisumma, intress ja teenustasud, mida suurendatakse makseviivituse tekkimise hetke väärtuseni diskonteeritud instrumendi sissenõudmisega seotud olulise otsese ja kaudse kulu võrra;
- (b) mis tahes sissenõutud summad, mis on realiseerunud pärast makseviivituse tekkimise hetke ja diskonteeritud makseviivituse tekkimise hetke väärtuseni.
133. Lõike 132 kohaselt riskipositsiooniga seotud realiseerunud majandusliku kahju arvutamiseks peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse kõiki realiseerunud sissenõudmisi, muu hulgas teadmata allikatest pärinevaid sissenõutud summasid ja sissenõudmisi, mis on seotud tagatistega, mis ei vasta määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punkti f nõudele.

134. Kui makseviivitusega seonduvalt on mõni osa riskipositsioonist kustutatud või maha kantud enne makseviivitust või makseviivituse kuupäeval ja kustutatud või mahakantud summa ei kajastu krediidi iseloomuga nõude makseviivituse tekkimise hetkeks tasumata summas, tuleb riskipositsiooni kustutatud või mahakantud summa krediidi iseloomuga nõude makseviivituse tekkimise hetkeks tasumata summale liita majandusliku kahju lõikes 132 täpsustatu kohaselt arvutamisel lugejas ning krediidi iseloomuga nõude tasumata summa arvutamisel realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära nimetajas.
135. Selliste riskipositsioonide korral, mille makseviivituses mitteolek taastub, peaksid finantseerimisasutused majandusliku kahju arvutama nii nagu kõigi teiste makseviivituses olevate riskipositsioonide puhul, ning ainsaks erinevuseks on see, et täiendavat sissenõutud rahavoogu tuleks kalkulatsioonis kajastada nii, nagu oleks võlgnik teinud makse sh mis tahes põhisummat, intressi ja teenustasusid hõlmavas summas, mis oli makseviivituses mitteoleku taastumise kuupäeval tasumata („kunstlik rahavoog“). See kunstlik rahavoog tuleks diskonteerida makseviivituse tekkimise hetke väärtuseni samamoodi, nagu kõigi täheldatud rahavood. Kui riskipositsioonid vastavad lõikes 101 määratletud kriteeriumidele, tuleks realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäär arvutada esimese makseviivituse kuupäevast lähtudes, võttes arvesse kõiki alates esimese makseviivituse kuupäevast täheldatud rahavooge, muu hulgas neid, mida täheldatakse esimese ja teise makseviivituses olemise juhu vahelisel perioodil, ning ilma kunstlikke rahavooge lisamata.
136. Kui finantseerimisasutused avavad uusi tehinguid, et asendada eelnevalt makseviivituses olnud tehinguid restruktureerimise osana või tehnilistel põhjustel, peaksid nad realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäärad arvutama esialgselt makseviivituses olnud tehingute põhjal. Sellel otstarbel peaks finantseerimisasutustel olema täheldatud kulude, sissenõutud summade ja mis tahes täiendava krediidilimiidi kasutamise esialgsetele tehingutele määramiseks usaldusväärne mehhanism.

6.3.1.2 Teenustasude, intressi ja makseviivitusele järgneva täiendava krediidilimiidi kasutamise käsitlemine

137. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punkti i kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamisel võtma arvesse viivises olevaid maksmata teenustasusid, mis on enne makseviivituse tekkimise hetke kapitaliseeritud finantseerimisasutuse kasumiaruandes, lisades need realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära lugejas ja nimetajas krediidi iseloomuga nõude makseviivituse tekkimise hetkeks tasumata summale. Kui teenustasusid rakendati võlgnikule selleks, et nõuda sisse finantseerimisasutuse juba kantud otsene kulu ning vastav kulu on majandusliku kahju kalkulatsiooni juba kaasatud, ei tohiks finantseerimisasutused neid summasid majanduslikule kahjule või tasumata summale uuesti lisada. Pärast makseviivituse tekkimise hetke kapitaliseeritud mis tahes teenustasud ei tohiks suurendada majandusliku kahju suurust ega makseviivituse tekkimise hetkeks tasumata summat. Sellegipoolest tuleks majandusliku kahju kalkulatsiooni kaasata kõik sissenõutud summad, muu hulgas need, mis on seotud pärast makseviivitust kapitaliseeritud teenustasudega.

138. Finantseerimisasutused peaksid oma kasumiaruandes enne ja pärast makseviivituse tekkimise hetke kapitaliseeritud mis tahes intressile rakendama lõikes 137 määratletud lähenemist.
139. Kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 182 lõike 1 punktiga c peavad finantseerimisasutused, kes on saanud loa makseviivitusest tingitud kahjumäära ning ümberhindluse sisehinnangute kasutamiseks, kajastama ümberhindlustegurite hinnangutes võlgniku täiendavat krediidilimiidi kasutamise võimalikkust enne ja pärast makseviivituse tekkimist. Jaenõuete puhul võivad finantseerimisasutused mainitud määruse artikli 181 lõike 2 punkti b ja artikli 182 lõike 3 kohaselt kajastada tuleviku krediidikasutust kas ümberhindlustegurites või makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutes. Vastavat tuleviku krediidikasutust tuleks käsitleda võlgnikupoolse makseviivitusele järgneva täiendava krediidilimiidi kasutamisenä.
140. Kui finantseerimisasutused kaasavad võlgnikupoolse makseviivitusele järgneva täiendava krediidilimiidi kasutamise oma ümberhindlusteguritesse, peaksid nad realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutama majandusliku kahju ja krediidi iseloomuga nõude makseviivituse tekkimise hetkeks tasumata summa suhtena, mida suurendatakse makseviivituse tekkimise hetke väärtuseni diskonteeritud võlgnikupoolse makseviivitusele järgneva täiendava krediidilimiidi kasutamise ulatuse võrra.
141. Kui finantseerimisasutused ei kaasa jaenõuete puhul võlgnikupoolset makseviivitusele järgnevat täiendava krediidilimiidi kasutamist oma ümberhindlusteguritesse, peaksid nad realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutama majandusliku kahju ja krediidi iseloomuga nõude makseviivituse tekkimise hetkeks tasumata summa suhtena ning nad ei tohiks suhte nimetajat võlgnikupoolse makseviivitusele järgneva täiendava krediidilimiidi kasutamise väärtuse võrra suurendada.
142. Olenemata sellest, kas finantseerimisasutused kajastavad tuleviku krediidilimiidi kasutust oma ümberhindlustegurites või makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutes, peaksid nad realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära lugejas kasutatava majandusliku kahju alla kaasama makseviivitusele järgneva täiendava krediidilimiidi kasutamise ning kõik realiseerunud sissenõutud summad, mis on diskonteeritud makseviivituse tekkimise hetke väärtuseni.

6.3.1.3 Diskontomäär

143. Majandusliku kahju kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 5 punktiga 2 arvutamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused kõik sissenõutud summad, kulud ning makseviivitusele järgneva täiendava krediidilimiidi kasutamise diskonteerima, kasutades aastast diskontomäära, milleks on makseviivituse tekkimise hetkel kohaldatav esmane pankadevaheline intressimäär, mida suurendatakse 5-protsendipunktilise hinnalisandi võrra. Sellel otstarbel tuleks esmase pankadevahelise intressimäärana kasutada kolme kuu laenuintressimäär EURIBOR või võrreldavat likviidsete varade intressimäär riskipositsiooni vääringus.

6.3.1.4 Otsene ja kaudne kulu

144. Finantseerimisasutused peaksid realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamisel võtma arvesse kõiki sissenõudmise protsessiga seotud olulisi otseseid ja kaudseid kulusid. Kui riskipositsioonidega seonduva ülevõtmise ning vastava vastaspoole makseviivitusega seotud mis tahes oluline otsene või kaudne kulu on tekkinud enne makseviivitust, peaksid finantseerimisasutused vastavaid kulusid makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangus kajastama, kui täidetud ei ole vähemalt üks alljärgnevatest tingimustest:

- (a) vastavad kulud on selgelt kajastatud krediidi iseloomuga nõude makseviivituse tekkimise hetkeks tasumata summas;
- (b) vastavad kulud on seotud sama võlgniku eelmise makseviivitusega, mida ei loeta lõike 101 kohaselt mitmeks makseviivituseks.

145. Otseste kulude alla tuleks arvata ülevõtmisega seotud allhanketeenuste kulud, õigusabikulud, riskimaanduse ja kindlustuse kulud ning kõik muud kulud, mis on otseselt omistatavad konkreetse riskipositsiooniga seonduvale ülevõtmisele. Finantseerimisasutused peaksid kõiki otseseid kulusid oluliseks pidama.

146. Kaudsete kulude alla tuleks arvata kõik finantseerimisasutuse sissenõudmise protsessidest tulenevad kulud, ülevõtmisega seotud allhanketeenuste üldised kulud, mida ei käsitleta otseste kuludena, ja kõik muud makseviivituses olevate riskipositsioonidega seonduva ülevõtmisega seotud kulud, mida ei saa otseselt konkreetse riskipositsiooniga seonduvale ülevõtmisele omistada. Finantseerimisasutused peaksid kaudsete kulude hinnangusse kaasama asjakohase protsentuaalse osa muudest jooksvatest kuludest (nt finantseerimisasutuse sissenõudmise protsessidega seotud üldkuludest), kui nad ei saa tõendada, et vastavad kulud on ebaolulised.

6.3.2 Pikaajaline keskmine makseviivitusest tingitud kahjumäär

6.3.2.1 Ajalooline vaatlusperiood

147. Ajalooline vaatlusperiood peaks olema võimalikult ulatuslik ning hõlmama mitmesugustest erineva majanduskeskkonnaga perioodidest pärinevaid andmeid. Selleks peaksid finantseerimisasutused miinimumina valima ajaloolise vaatlusperioodi nii, et:

- (a) ajalooline vaatlusperiood (st võrdlusandmete kogumis arvestatud vanima makseviivituse ja makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamishetke vaheline ajavahemik) hõlmaks äriühingute, finantseerimisasutuste, keskvalitsuste ja keskpankade vastu olevate nõuete puhul vähemalt minimaalset määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktis j täpsustatud perioodi ning jaenõuete korral perioodi, mis on määratletud mainitud määruse artikli 181 lõike 2 lõigus 2 ja, kui see on asjakohane, komisjoni delegeeritud määruses, millega võetakse vastu mainitud määruse artikli 181 lõike 3 punktis b osutatud tehnilised standardid;

- (b) tagatud oleks see, et võrdlusandmete kogum sisaldaks realistlike makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangute andmiseks piisaval hulgal lõpetatud sissenõudmise protsesse;
  - (c) see koosneks järjestikustest perioodidest ning hõlmaks kõige viimaseid makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamishetkele eelnenuid perioode;
  - (d) see hõlmaks terviklikku perioodi, mille osas oleks finantseerimisasutus mõistlikul määral suuteline hetkel kohaldatavat makseviivituse määratlust dubleerima;
  - (e) kõiki saadavalolevaid siseandmeid saaks pidada asjakohaseks, nagu on osutatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktis j ja artikli 181 lõike 2 lõigus 2, ning need kuuluksid ajaloolise vaatlusperioodi alla.
148. Kui finantseerimisasutused hindavad seda, kas võrdlusandmete kogum sisaldab lõike 147 punkti (b) kohaselt piisaval hulgal lõpetatud sissenõudmise protsesse, peaksid nad lähtuma vaatluste koguarvus sisalduvate lõpetatud sissenõudmise protsesside määrast.

6.3.2.2 Pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamine

149. Kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktiga a peavad finantseerimisasutused arvutama pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära eraldi iga tehingupõhise reitinguklassi või kogumi jaoks. Selles kontekstis peaksid finantseerimisasutused pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutama ka makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeliga kaetud portfelli tasandil. Pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamisel peaksid finantseerimisasutused kasutama kõiki ajaloolisel vaatlusperioodil täheldatud makseviivitusi, mis kuuluvad makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeli kohaldamisalasse.
150. Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 2 kohaldamist, peaksid finantseerimisasutused pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutama makseviivituste arvuga kaalutud ajaloolisel vaatlusperioodil realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäärade aritmeetilise keskmisena. Finantseerimisasutused ei tohiks sellel otstarbel kasutada vaatluste alamhulga põhjal arvutatud makseviivitusest tingitud kahjumäärade mis tahes keskmisi, eeskätt mis tahes aastaseid keskmisi makseviivitusest tingitud kahjumäärasid, kui nad ei kasuta seda meetodit jaenõuetega seotud hilisemate andmete suurema kaalu kajastamiseks kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõikega 2.
151. Kui finantseerimisasutused ei anna jaenõuete puhul kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõikega 2 kõigile ajaloolistele andmetele samaväärset kaalu, peaksid nad olema suutelised dokumenteeritult tõendama, et hilisematele andmetele suurema kaalu andmist õigustab kahjumäärade usaldusväärsem prognoosimine. Eelkõige siis, kui konkreetsetele perioodidele omistatakse nulliga võrdne või väga väike kaal, peaks see olema nõuetekohaselt põhjendatud või tingima hinnangute suurema konservatiivsuse.

152. Lõike 151 kohaselt omistatud kaalude täpsustamisel peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse nii hinnatavate andmete representatiivsust kooskõlas jaoga 4.2.4 kui ka andmetes kajastatud majandus- ja turutingimusi.

6.3.2.3 Lõpetamata sissenõudmise protsesside käsitlemine

153. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punkti a kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisel andmeallikates sisalduvate kõigi ajaloolisel vaatlusperioodil täheldatud makseviivituste kasutamise nõudega seonduvalt tagama lõpetamata sissenõudmise protsessidest pärineva asjakohase teabega arvestamisel konservatiivsuse. Makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnang peaks põhinema pikaajalisel keskmisel makseviivitusest tingitud kahjumääral.
154. Finantseerimisasutused peaksid täheldatava keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutama iga tehingupõhise reitinguklassi või kogumi jaoks ning makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeliga kaetud portfelli tasandil, võttes arvesse ajaloolisel vaatlusperioodil täheldatud kõigi makseviivitustega seonduvalt realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäärasid, mis on seotud lõpetatud sissenõudmise protsessidega kooskõlas lõigetega 155 kuni 157, ilma mis tahes eeldatavaid tulevasi sissenõudmisi kaasamata. Täheldatav keskmine makseviivitusest tingitud kahjumäär tuleks kaaluda kalkulatsiooni kuulunud makseviivituste arvuga.
155. Finantseerimisasutused peaksid oma sisemistes põhimõtetes selgelt määratlema sissenõudmise protsesside lõpetamise hetke. Täheldatava keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamise otstarbel tuleks kõiki lõpetatud sissenõudmise protsesse vastavalt käsitleda.
156. Finantseerimisasutused peaksid konkreetset liiki riskipositsioonide jaoks määratlema makseviivituse tekkimise hetkest algava sissenõudmise protsessi maksimaalse ajaperioodi, mis on vastavuses lõpetatud sissenõudmise protsesside eeldatava vaatlusperioodiga, mille jooksul finantseerimisasutus realiseerib suurema enamuse sissenõutud summadest, võtmata arvesse märkimisväärselt pikemate sissenõudmise protsessidega erandlikke vaatlustulemusi. Sissenõudmise protsesside maksimaalse ajaperiood tuleks määratleda nii, et see tagaks lõpetamata sissenõudmise protsesside osas vastavasse perioodi jäävate sissenõudmiste hindamiseks vajalike andmete piisavuse. Sissenõudmise protsesside maksimaalse ajaperioodi pikkus võib erinevat liiki riskipositsioonide puhul varieeruda. Sissenõudmise protsessi maksimaalse ajaperioodi täpsustus tuleks selgelt dokumenteerida, selle aluseks peaksid olema täheldavate sissenõudmise mustrite tõendusmaterjalid ning see peaks olema kooskõlas tehingute iseloomu ja riskipositsiooni liigiga. Pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära otstarbel sissenõudmise protsessi maksimaalse ajaperioodi täpsustamine ei tohiks takistada finantseerimisasutustel võtta sissenõudmisega seotud meetmeid isegi nende riskipositsioonidega seoses, mis on makseviivituses vastavat liiki riskipositsioonidele määratletud sissenõudmise protsessi maksimaalsest ajaperioodist kauem.

157. Täheldatava keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused põhjendamatu viivitusega käsitlema lõpetatud sissenõudmise protsessidena kõiki vähemalt ühte alljärgnevatest kategooriatest kuuluvaid makseviivituses olevaid riskipositsioone:

- (a) riskipositsioonid, mille osas finantseerimisasutus arvatavasti ei võta täiendavaid sissenõudmisega seotud meetmeid;
- (b) riskipositsioonid, mille makseviivituses olek kestab kauem kui vastavat liiki riskipositsioonidele määratletud sissenõudmise protsessi maksimaalne ajaperiood;
- (c) riskipositsioonid, mis on täies ulatuses tagasi makstud või mahakantud;
- (d) riskipositsioonid, mis on ümber liigitatud makseviivituses mitteoleku alla.

Punktides a ja b määratletud kategooriatesse kuuluvate makseviivituses olevate riskipositsioonide osas tuleks kõiki enne hindamist või hindamise ajal realiseerunud sissenõutud summasid ja kulusid täheldatava keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamise otstarbel arvestada, muu hulgas mis tahes sissenõutud summasid, mis realiseeruvad pärast sissenõudmise protsessi maksimaalse ajaperioodi möödumist.

158. Finantseerimisasutused peaksid pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära kindlaks tegemisel täheldatavat keskmist makseviivitusest tingitud kahjumäära kohandama, võttes arvesse teavet, mis puudutab protsesse, mis ei olnud lõpetatud („lõpetamata sissenõudmise protsesse“), ning olukordi, kus ajavahemik makseviivituse tekkimise hetkest hindamiseni on lühem kui vastavat liiki riskipositsioonidele määratletud sissenõudmise protsessi maksimaalne ajaperiood. Nende protsesside puhul peaksid finantseerimisasutused järgima mõlemat alljärgnevat nõuet:

- (a) finantseerimisasutused peaksid arvesse võtma kõiki täheldatud kulusid ning sissenõutud summasid;
- (b) finantseerimisasutused võivad hinnata tulevasi kulusid ning sissenõudmisi, nii neid, mis tulenevad olemasolevate tagatiste realiseerimisest, kui ka neid, mis realiseeritakse sissenõudmise protsessi maksimaalsel ajaperioodil ilma tagatise kasutamata.

159. Lõike 158 punktis (b) osutatud hindamine peaks vastama alljärgnevatele põhimõtetele.

- (a) Tulevaste kulude ning sissenõudmiste hindamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused analüüsima vastavate riskipositsioonidega seonduvalt kuni hindamishetkeni realiseerunud kulusid ning sissenõutud summasid võrdluses keskmiste kulude ja sissenõudmistega, mis on sarnasel ajaperioodil realiseerunud sarnaste riskipositsioonidega seonduvalt; sellel otstarbel peaksid finantseerimisasutused analüüsima nii lõpetatud kui ka lõpetamata sissenõudmise protsesside puhul täheldatavaid sissenõudmise mustreid, võttes arvesse üksnes hindamishetkeks realiseerunud kulusid ning sissenõutud summasid.

- (b) Nii eeldatavate tulevaste kulude ja sissenõudmiste kui ka täheldatava keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära kohandamise aluseks olevad eeldused peaksid olema alljärgnevad:
- i. eeldused peaksid olema järeltestimisega tõendatult täpsed;
  - ii. eeldused peaksid tuginema mõistlikul majanduslikul õigustusel;
  - iii. eeldused peaksid olema proportsionaalsed, lähtudes sellest, et makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangud peaksid põhinema makseviivituste arvuga kaalutud pikaajalisel keskmisel makseviivitusest tingitud kahjumääral, kasutades kõiki ajaloolisel vaatlusperioodil täheldatud makseviivitusi.
- (c) Tulevaste sissenõudmiste hindamisel peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse potentsiaalset moonutust, mis tuleneb lõpetamata sissenõudmise protsessidest, millele on iseloomulikud keskmisest pikemad sissenõudmise protsessid või lõpetatud sissenõudmise protsesside keskmisest madalamad sissenõutud summad.
- (d) Olemasolevate tagatiste realiseerimisest tulenevate tulevaste sissenõutud summade hindamisel peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse tagatisele seatud nõuete õiguskindlust ning selle realiseerumise võimalikkusega seotud realistlikke eeldusi.
- (e) Täheldatava keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära kohandamist võib hinnata konkreetsete riskipositsioonide tasandil, reitinguklassi või kogumi tasandil või makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeliga kaetud portfelli tasandil.
- (f) Lõpetamata sissenõudmise protsessidest tulenevate tulevaste sissenõudmiste hinnanguga seotud mis tahes ebakindlust tuleks kajastada sobivas konservatiivsusmarginaalis, mida rakendatakse kooskõlas jaoga 4.4.

6.3.2.4 Kahjumita või positiivsete tulemustega juhtumite käsitlemine

160. Kui finantseerimisasutused täheldavad makseviivituste vaatlustulemustes realiseerunud kasumit, peaks vastavatel vaatlustulemustel põhinev realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäär täheldatava keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamise ning pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise otstarbel võrduma nulliga. Finantseerimisasutused võivad realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäärasid puuduvat teavet mudeli arendustegevuse protsessis riski eristatuse tagamiseks kasutada enne alampiiri rakendamist.

6.3.3 Pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära kalibreerimine

161. Finantseerimisasutused peaksid makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnanguid kalibreerima jao 6.3.2 kohaselt arvatud pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära suhtes. Sellel otstarbel peaksid finantseerimisasutused valida makseviivitusest

tingitud kahjumäära hindamise meetodi seisukohast sobiva kalibreerimismeetodi alljärgnevate lähenemiste seast:

- (a) makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangute kalibreerimine iga reitinguklassi või kogumi jaoks arvutatud pikaajalise keskmise makseviivituse määra suhtes, ning sel juhul peaksid finantseerimisasutused rakendama täiendavaid kalibreerimisteste asjaomase kalibreeritava segmendi tasandil;
  - (b) makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangute kalibreerimine kalibreeritava segmendi tasandil arvutatud pikaajalise keskmise makseviivituse määra suhtes, eeskätt siis, kui finantseerimisasutused kasutavad otseseid makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnanguid kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 169 lõikega 3, muu hulgas juhul, kui finantseerimisasutused kasutavad vaheparameetritel põhinevat makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamise meetodit. Selle lähenemise korral peaksid finantseerimisasutused miinimumina võrdlema saadud pikaajalist keskmist makseviivitusest tingitud kahjumäära keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnanguga, mida rakendatakse pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamiseks kasutatud vaatlustulemuste samasuguse kogumi suhtes, ning kui vajalik, korrigeerima vastavalt kohaldatava portfelli üksikuid makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnanguid, kasutades selleks näiteks korrigeerimistegurit. Kui realiseerunud väärtused on kalibreeritava segmendi tasandil hinnatud väärtustest kõrgemad, peaksid finantseerimisasutused hinnanguid ülespoole korrigeerima või oma hinnangut kahjumi kajastamiseks uuesti kohandama.
162. Kui finantseerimisasutused täheldavad eelkõige makseviivituse tekkimise hetkeks väikeste tasumata summadega riskipositsioonide puhul erakordselt suuri realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära väärtuseid, mis on märkimisväärselt üle 100% taseme, peaksid nad vastavate vaatlustulemuste eristamiseks määrama kindlaks asjaomased riskitegurid ning kajastama reitinguklassidesse või kogumitesse jagamisel neid konkreetseid tunnuseid. Kui finantseerimisasutused kasutavad makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisel pidevat reitinguskaalat, võivad nad vastavate riskipositsioonide jaoks luua eraldiseisva kalibreeritava segmendi.
163. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktis a sätestatud nõude täitmiseks, mille kohaselt tuleb makseviivitusest tingitud kahjumäära kvantifitseerimisel kasutada kõiki täheldatud makseviivitusi, ei tohiks finantseerimisasutused jätta välja ühtegi ajaloolisel vaatlusperioodil täheldatud makseviivitust, mis kuulub makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeli kohaldamisalasse.
164. Andmete representatiivsuse jao 4.2.4 kohaselt analüüsimisel peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse mitte üksnes portfelli praeguseid tunnuseid, vaid, kui see on asjakohane, ka portfelli struktuuri muutusi, mis juba võetud konkreetsete meetmete või tehtud otsuste tõttu leiavad arvatavalt aset lähitulevikus. Arvatavalt lähitulevikus toimuvate muudatuste alusel tehtud kohandustega ei tohiks kaasneda makseviivitusest tingitud kahjumäära parameetri hinnangute alanemine.

7 Makseviivituses olevate riskipositsioonide riskiparameetrite hindamine

---

7.1 Üldised täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmisele ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamisele kohalduvad erinõuded

7.1.1 Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmise ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamise meetodid

165. Finantseerimisasutused, kes on määruse (EL) nr 575/2013 artikli 143 lõike 2 kohaselt saanud loa makseviivitusest tingitud kahjumäära sisehinnangute kasutamiseks, peaksid täpseima oodatava kahju määra hinnangu ning makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hinnangu määrama kõigi makseviivituses olevate riskipositsioonide jaoks, mis kuuluvad vastava loaga seotud reitingusüsteemi kohaldamisalasse.
166. Finantseerimisasutused peaksid täpseima oodatava kahju määra hinnangu andma ning makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindama eraldi tehingupõhise reitinguskaala kõigi tehingupõhiste reitinguklasside või kõigi reitingusüsteemis kasutatavate kogumite puhul.
167. Kui käesolevas peatükis ei ole täpsustatud teisiti, peaksid finantseerimisasutused täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmisel ning makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamisel kasutama samu 6. peatükis täpsustatud hindamise meetodeid, mida kasutatakse makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamiseks makseviivituses mitteolevate riskipositsioonide korral.
168. Finantseerimisasutused peaksid täpseima oodatava kahju määra hinnangutes ning makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hinnangutes võtma õigeaegselt arvesse kõiki asjakohaseid makseviivitusjärgseid andmeid, eelkõige kui sissenõudmise protsessist tingitud sündmuste tõttu muutuvad viimaste hinnangute aluseks olevad sissenõudmisega seotud ootused kehtetuks.
169. Finantseerimisasutused peaksid hindama ning nõuetekohaselt põhjendama olukordi, kus veidi pärast makseviivituse kuupäeva antud makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hinnangud erinevad tehingupõhise reitinguklassi või kogumi tasandil süstemaatiliselt vahetult enne makseviivituse kuupäeva antud makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangutest, kui vastavad kõrvalekalded ei tulene selliste riskitegurite kasutamisest, mis kohalduvad üksnes alates makseviivituse kuupäevast.

170. Finantseerimisasutused peaksid täpseimaid oodatava kahju määra hinnanguid ning makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hinnanguid kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 185 punktidega b ja c järeltestima ning võrdlusaluse suhtes võrdlema.

7.1.2 Aruandekuupäevad

171. Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmise ning makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused määratlema aruandekuupäevad, mida kasutatakse täheldavatele sissenõudmise mustritele vastavalt makseviivituses olevate riskipositsioonide rühmitamiseks. Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmisel ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamisel tuleks makseviivituse kuupäeva asemel kasutada mainitud aruandekuupäevaid. Aruandekuupäevade määramise otstarbel peaksid finantseerimisasutused kasutama üksnes lõpetatud sissenõudmise protsesse puudutavat teavet, võttes kulusid ning sissenõutud summasid arvesse vaid siis, kui neid on täheldatud enne hindamiskuupäeva.

172. Lõikes 171 osutatud aruandekuupäevad võib määratleda alljärgnevast lähtudes:

- (a) kindel makseviivituse kuupäevale järgnevate päevade arv; see lähenemine oleks asjakohane eelkõige siis, kui hinnang seondub riskipositsioonide portfelliga, mille puhul saab aja lõikes täheldada stabiilset sissenõudmise mustrit;
- (b) asjaomane kuupäev, mis on seotud konkreetse sündmusega, millega kaasnevalt saab sissenõudmise profiilis täheldada märkimisväärseid muutusi; see lähenemine oleks asjakohane eelkõige siis, kui hinnang seondub riskipositsioonide portfelliga, mille puhul esineb sissenõudmise mustrites teatavate konkreetsete sündmustega seotud märkimisväärseid muutusi (näiteks tagatise realiseerimise kuupäeval);
- (c) punktides a ja b osutatud lähenemiste kombinatsioon, mis kajastab sissenõudmise mustreid paremini; see lähenemine oleks asjakohane eelkõige siis, kui hinnang seondub riskipositsioonide portfelliga, mille puhul saab aja lõikes täheldada stabiilset sissenõudmise mustrit, kuid ka teatavate konkreetsete sündmustega (näiteks ülevõtmisega) seotud muutusi sissenõudmise mustrites, ning vastavatele sündmustele järgnevad aruandekuupäevad määratletakse makseviivituse kuupäeva asemel sissenõudmissündmusele järgnevate päevade kindla arvuna;
- (d) kui see on asjakohane, võib aruandekuupäevaks määrata mis tahes väärtuse nullist kuni finantseerimisasutuse poolt vastavat liiki riskipositsioonidele määratud sissenõudmise protsessi maksimaalse ajaperioodi lõpuni.

173. Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmise ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamise otstarbel tuleks samu võrdlusandmete kogumis sisalduvaid makseviivituses olevaid riskipositsioone kasutada kõigil mudelis kavandatud asjakohastel aruandekuupäevadel.

174. Finantseerimisasutused peaksid korrapäraselt jälgima potentsiaalseid muudatusi sissenõudmise muudrites ning asjakohastes sissenõudmise põhimõtetes, mis võiksid vastavatel aruandekuupäevadel täpseima oodatava kahju määra ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hinnangut mõjutada.

7.1.3 Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmisele ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamisele kohalduvad andmetega seotud nõuded

175. Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmise ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused kasutama sama jaos 6.1.2 osutatud võrdlusandmete kogumit, mida täiendatakse mis tahes asjakohaste andmetega, mida täheldatakse sissenõudmise protsessi käigus ning kooskõlas lõigetega 171 kuni 174 määratletud aruandekuupäevadel. Eelkõige peaks lisateave hõlmama vähemalt alljärgnevat:

- (a) kõik asjakohased tegurid, mida saab kasutada makseviivituses olevate riskipositsioonide rühmitamiseks, ja kõik asjakohased kahjuspetsiifilised tegurid, muu hulgas need, mis võivad osutada oluliseks pärast makseviivituse kuupäeva ning aruandekuupäevadel;
- (b) igal aruandekuupäeval tasumata summa;
- (c) makseviivituses olevate krediidi iseloomuga nõuetega seotud mis tahes tagatise väärtused ja makseviivituse kuupäevale järgneva väärtuse hindamise kuupäevad.

7.2 Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmisel ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamisel kasutatava mudeli arendustegevus

176. Kooskõlas sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 54 lõike 2 punktiga b makseviivituse aega ja seni realiseerunud sissenõutud summasid puudutava teabega arvestamise otstarbel võivad finantseerimisasutused vastavaid andmeid võtta arvesse otseselt või kaudselt riskiteguritena, määrates nt hindamiseks aruandekuupäeva, nagu on osutatud lõigetes 171 kuni 174.

177. Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmise ning makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused lõikes 121 osutatud potentsiaalseid riskitegureid analüüsima mitte üksnes makseviivituse tekkimise hetkeni, vaid ka pärast makseviivituse kuupäeva ja kuni sissenõudmise protsessi lõpetamise kuupäevani. Finantseerimisasutused peaksid analüüsima ka teisi potentsiaalseid riskitegureid, mis võivad osutada oluliseks pärast makseviivituse kuupäeva, eelkõige sissenõudmise protsessi arvatavat kestust ning sissenõudmise protsessi staatust. Finantseerimisasutused peaksid kasutama selliseid riskitegurite väärtuseid ning tagatise

väärtuseid, mis on vastavuses kooskõlas lõigetega 171 kuni 174 määratletud aruandekuupäevadega.

7.3 Täpseima oodatava kahju määra hinnangu ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära kalibreerimine

7.3.1 Makseviivituses olevate riskipositsioonide jaoks realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära ja pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamine

178. Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmise ning makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused makseviivituses olevate riskipositsioonide jaoks realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutama kooskõlas jaoga 6.3.1 ning ainsaks erinevuseks on see, et seda tuleks teha makseviivituse kuupäeva asemel lõigete 171 kuni 174 kohaselt määratletud aruandekuupäevadest lähtudes. Konkreetset aruandekuupäeval realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära arvutamisel peaksid finantseerimisasutused kaasama kõik teenustasud ning intressi, mis on kapitaliseeritud enne aruandekuupäeva, ning nad peaksid kõik sellele järgnenud rahavood ja krediidilimiidi kasutamised diskonteerima aruandekuupäeva väärtuseni.
179. Kui finantseerimisasutused kannavad pärast makseviivituse tekkimist osa riskipositsioonist maha, peaks majandusliku kahju ning realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäära kalkulatsioon põhinema krediidi iseloomuga nõude tasumata kogusummal ilma osalist mahakandmist arvestamata. Kui finantseerimisasutused aga kannavad riskipositsioonide osi regulaarselt maha, järgides ajale ja mahakandmise osakaalule kohalduvaid järjepidevaid põhimõtteid, võivad nad vastavad andmed lõpliku täpseima oodatava kahju määra hinnangu ning makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära kalibreerimise kaasata. Kui finantseerimisasutused teevad mahakandmisi väiksema regulaarsusega, võivad nad konkreetse riskipositsiooni osalist mahakandmist puudutavat teavet kajastada vastavate parameetrite selle riskipositsiooni suhtes rakendamisel, korrigeerides reitingute määramise protsessi väljundit jao 8.2 kohaselt, et tagatud oleks makseviivitusest tingitud kahjumäärade hindamise ja makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangute rakendamise vaheline kooskõla.
180. Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmise ning makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused makseviivituses olevate riskipositsioonide jaoks arvutama lõikes 178 osutatud realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäärade pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära, järgides jaos 6.3.2 sätestatud nõudeid, mille ainsaks erandiks on see, et iga aruandekuupäeva puhul tuleks lõpetamata sissenõudmise protsesse kasutada vaid siis, kui asjakohane täpseima oodatava kahju määra hinnangu ja makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära parameetrite rakendamise aruandekuupäev on hindamisele kavandatud aruandekuupäevast hilisem.

181. Kooskõlas jaoga 6.3.2.3 ei tohiks finantseerimisasutused hinnata mis tahes tulevasi sissenõudmisi riskipositsioonide korral, mille makseviivituses olek kestab kauem kui finantseerimisasutuse määratletud sissenõudmise protsessi maksimaalne ajaperiood. Konkreetseid riskipositsioone puudutavat asjakohast teavet, eelkõige andmeid olemasoleva tagatise kohta võib siiski kajastada vastavate parameetrite rakendamisel, korrigeerides reitingute määramise protsessi väljundit jao 8.2 kohaselt.

7.3.2 Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmisele kohalduvad erinõuded

7.3.2.1 Täpseima oodatava kahju määra hinnangu andmisel konservatiivsusmarginaali kasutamine

182. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punkti h kohaldamisel ei tohiks täpseima oodatava kahju määra hinnang hõlmata mingit konservatiivsusmarginaali jao 4.4.3 tähenduses.

7.3.2.2 Antud ajahetke majanduskeskkond

183. Antud ajahetke majanduskeskkonna täpseimates oodatava kahju määra hinnangutes arvesse võtmisel, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktis h, peaksid finantseerimisasutused tähelepanu pöörama konkreetset liiki riskipositsioonide seisukohast olulistele majanduslikele teguritele, muu hulgas makromajanduslikele ning krediidiga seotud teguritele.

184. Täpseima oodatava kahju määra hinnang tuleks anda lõikes 180 osutatud pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära põhjal ja antud ajahetke majandustingimuste kajastamiseks ei tohiks teha täiendavaid kohandusi, kui täidetud on mõni alljärgnevatest tingimustest:

- (a) mudel hõlmab otseselt riskitegurina vähemalt ühte makromajanduslikku tegurit;
- (b) vähemalt üks asjaomane riskitegur on majandustingimuste suhtes tundlik;
- (c) lõikes 178 osutatud makseviivituses olevate riskipositsioonidega seotud realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäär ei ole konkreetset liiki riskipositsioonide seisukohast oluliste majanduslike tegurite suhtes tundlik.

185. Kui ükski lõikes 184 loetletud tingimustest pole täidetud, võivad finantseerimisasutused makseviivituses olevate riskipositsioonide pikaajalist keskmist makseviivitusest tingitud kahjumäära antud ajahetke majandustingimuste kajastamiseks kohandada. Sellisel juhul peaksid finantseerimisasutused eraldi dokumenteerima lõikes 180 osutatud makseviivituses olevate riskipositsioonide pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära ning antud ajahetke majandustingimuste kajastamiseks tehtud korrigeerimise.

7.3.2.3 Täpseima oodatava kahju määra hinnangu ja spetsiifiliste krediidiriskiga korrigeerimiste vaheline seos

186. Kui spetsiifiliste krediidiriskiga korrigeerimiste jaoks kasutatav mudel vastab määruse (EL) nr 575/2013 III osa II jaotise 3. peatüki 6. jaos sätestatud makseviivitusest tingitud kahjumäära sisehinnangutele kohalduvatele nõuetele või kui seda saab nõuetele vastavuse tagamiseks kohandada, võivad finantseerimisasutused täpseimate oodatava kahju määra hinnangutena kasutada spetsiifilisi krediidiriskiga korrigeerimisi.
187. Kui spetsiifilisi krediidiriskiga korrigeerimisi hinnatakse eraldiseisvalt ühe riskipositsiooni või ühe võlgniku puhul, võivad finantseerimisasutused täpseimaid oodatava kahju määra hinnanguid spetsiifiliste krediidiriskiga korrigeerimiste alusel korrigeerida, kui nad on suutelised tõendama, et see suurendaks täpseimate oodatava kahju määra hinnangute täpsust ning et spetsiifilised krediidiriskiga korrigeerimised kajastavad jaos 6.3.1 sätestatud majandusliku kahju arvutamisele kohalduvaid nõudeid või on neile vastavaks kohandatud.
188. Selleks, et põhjendada olukordi, kus spetsiifilised krediidiriskiga korrigeerimised ületavad täpseimaid oodatava kahju määra hinnanguid sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 54 lõike 2 punkti f kohaselt, peaksid finantseerimisasutused tagama täpseimate oodatava kahju määra hinnangute kooskõla nii jaos 6.3.1 kirjeldatud majandusliku kahju komponentidega kui ka määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 178 täpsustatud makseviivituse määratlusega ning analüüsima mis tahes erinevusi, lähtudes spetsiifiliste krediidiriskiga korrigeerimiste kindlaks määramise otstarbel kasutatavatest definitsioonidest ja meetoditest. Eelkõige peaksid finantseerimisasutused pöörama tähelepanu võimalikele diskontomääraga seotud erinevustele, sellise tagatise olemasolule, mis ei ole määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punkti f kohaselt aktsepteeritav, kulude erinevale käsitlemisele ning erinevate makseviivituse määratluste rakendamisele.

7.3.3 Makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamisele kohalduvad erinõuded

189. Selleks, et võtta arvesse sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 54 lõike 2 punktis a viidatud sissenõudmise protsesside arvatava ajaperioodi majandustingimuste võimalikke negatiivseid muutusi, peaks makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäär kajastama vähemalt majanduslangusega seotud tingimusi, kui majanduslangusele vastavad makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hinnangud on lõikes 180 osutatud makseviivituses olevate riskipositsioonide pikaajalisest keskmisest makseviivitusest tingitud kahjumäärast konservatiivsemad.
190. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punkti h kohaldamisel tuleks makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäär tõsta lõikes 189 osutatud tasemest

suuremaks, kui see on vajalik tagamaks, et makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära ja täpseima oodatava kahju määra hinnangu vaheline erinevus kataks sissenõudmise perioodil ette tulevast võimalikust täiendavast ettenägematust kahjust tingitud kahjumäära mis tahes suurenemise.

191. Selleks, et tagada, et makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäär oleks täpseimast oodatava kahju määra hinnangust suurem või erandjuhtudel konkreetsete riskipositsioonide puhul täpseima oodatava kahju määra hinnanguga võrdne, peaksid finantseerimisasutused kooskõlas sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 54 lõike 2 punktiga d analüüsima ning korrigeerima makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära olukordades, kus täpseim oodatava kahju määra hinnang saadi lõike 186 kohaselt spetsiifilisi krediidiriskiga korrigeerimisi kasutades ning see on suurem kui makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäär, mis on saadud kooskõlas sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 54 lõike 1 punktiga a tehtud otsese hindamisega.
192. Kui täpseima oodatava kahju määra hinnangu väljundite korrigeerimise põhjused on asjakohased ka makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära seisukohast, tuleks järjepidevat korrigeerimist rakendada ka makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära kindlaks tegemisel nii, et täpseima oodatava kahju määra hinnangu lisand kataks sissenõudmise perioodil ette tulevast võimalikust täiendavast ettenägematust kahjust tingitud kahjumäära mis tahes suurenemise kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktiga h.
193. Olenemata sellest, kumba kahest sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 54 lõike 1 punktides a ja b viidatud lähenemisest makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära hindamise otstarbel kasutatakse, peaksid finantseerimisasutused eraldi dokumenteerima kõik alljärgneva:
- (a) makseviivituses olevatest riskipositsioonidest tingitud kahjumäära komponentide liigendus: täpseim oodatava kahju määra hinnang ja lisand;
  - (b) lisandi kõigi alljärgnevate komponentide liigendus:
    - (i) majanduslangusega seotud tingimuste komponent, mis kalibreeritakse lõikes 189 täpsustatud pikaajalise keskmise makseviivitusest tingitud kahjumäära kohandamisel majanduslangusega arvestamiseks;
    - (ii) jaos 4.4 viidatud konservatiivsuse marginaali komponent;
    - (iii) mis tahes komponent, mis katab määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punktis h viidatud sissenõudmise perioodil ette tuleva võimaliku täiendava ettenägematu kahju; see komponent tuleks kaasata üksnes erandjuhtudel, kui potentsiaalne täiendav kahju ei kajastu piisavalt punktides i ja ii osutatud komponentides.

8 Riskiparameetrite kohaldamine

---

194. Makseviivituse tõenäosuse või makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeli rakendamisel ning siis, kui finantseerimisasutused saavad asjaomast riskitegurit või reitingukriteeriumit puuduvat uut teavet, peaksid nad vastavaid andmeid reitingute määramisel õigeaegselt arvesse võtma, tagades eelkõige mõlemale alljärgnevale nõudele vastavuse:
- (a) esimesel võimalusel tuleb ajakohastada asjakohaseid IT-süsteeme ning vaadata läbi vastav reiting ja makseviivituse tõenäosuse või makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnang;
  - (b) kui uus teave puudutab võlgniku makseviivitust, tuleb õigeaegselt ja kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 178 alusel koostatud makseviivituse määratluse kohaldamist käsitlevate suuniste lõikega 108 kõigis asjakohastes IT-süsteemides võlgniku makseviivituse tõenäosuse väärtuseks määrata 1.

8.1 Konservatiivsus riskiparameetrite kohaldamisel

195. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 171 lõike 2 kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused olema reitingute määramise tulemuste suhtes konservatiivsemad, kui kindlaks tehakse mis tahes puudusi, mis on seotud mudeli IT-süsteemis rakendamisega või praeguses portfellis riskiparameetrite võlgnikele või tehingutele määramise protsessiga (riskiparameetrite kohaldamisega), eeskätt siis, kui vastavad puudujäägid seonduvad reitingute määramise protsessis kasutatavate andmetega. Finantseerimisasutused peaksid selleks kehtestama raamistiku, mis hõlmab alljärgnevaid etappe:
- (a) mudeli IT-süsteemis rakendamise või riskiparameetrite kohaldamisega seotud puuduste tuvastamine;
  - (b) rakendatava konservatiivsuslähendamise määratlemine ja sobiva konservatiivsustaseme kvantifitseerimine;
  - (c) puudujääkide seire ja nende kõrvaldamine;
  - (d) dokumenteerimine.
196. Lõike 195 punkti (a) kohaldamise otstarbel peaks finantseerimisasutustel olema tõhus protsess, mis võimaldab tuvastada kõiki reitinguklassidesse või kogumitesse jagamise protsessi rakendamise ja kohaldamisega seotud puudusi ning seejuures peaks iga puudujääk tingima konservatiivsema vastavasse reitinguklassi või kogumisse määramise. Finantseerimisasutused peaksid konservatiivsemat käsitlemist eeldavateks teguriteks pidama vähemalt alljärgnevaid:
- (a) andmete puudumine kohaldatavas portfellis;

- (b) lõike 59 osutatud finantsaruannete või krediidiinfo andmete ajakohastuste puudumine;
  - (c) iganenud reitingute sisaldumine kohaldatavas portfellis; iganenud reitinguid tuleks käsitleda sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artikli 25 lõike 2 punkti b tähenduses;
  - (d) reitingute puudumine, kui riskipositsiooni peetakse sisereitingute meetodil põhineva mudeli kohaldumisalasse kuuluvaks, kuid sellele ei ole vastava mudeliga reitingut määratud.
197. Lõike 195 punkti (b) kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused tagama, et lõikes 196 osutatud tegurite korral kaasneks riskiga kaalutud vara arvutamisel suurem konservatiivsus riskiparameetri suhtes. Rohkem kui ühe teguri esinemisel peaks hinnang olema veelgi konservatiivsem. Iga teguriga seonduv suurem konservatiivsus peaks olema proportsionaalne vastavast tegurist tingitud ebakindlusega riskiparameetrit käsitlevas hinnangus.
198. Finantseerimisasutused peaksid hindama asjakohase mudeliga kaetud portfelli tasandil tuvastatud puuduste ning kaasneva konservatiivsuse üldist mõju reitinguklassidesse või kogumitesse jagamise usaldusväärsusele ja tagama, et ülemääraste korrigeerimiste vajadus ei moonutaks omavahendite nõudeid.
199. Lõike 195 punkti (c) otstarbel peaksid finantseerimisasutused rakendamise ja kohaldamisega seotud puudusi ning neist tingitud suuremat konservatiivsustaset regulaarselt jälgima. Võimalusel peaksid finantseerimisasutused võtma tuvastatud puudustega tegelemiseks vajalikud meetmed. Finantseerimisasutused peaksid pärast vastavat hindamist töötama välja kava puuduste mõistliku aja jooksul kõrvaldamiseks, võttes arvesse omavahendite nõuetele avalduva mõju ulatust.
200. Lõike 195 punkti (d) otstarbel peaksid finantseerimisasutused määratlema suurema konservatiivsustaseme rakendamist puudutavad sobivad juhendid ja protseduurid ning dokumenteerima rakendamise ja kohaldamisega seotud puudustega tegelemise protsessi. Vastav dokumentatsioon peab miinimumina sisaldama teavet konservatiivsemat käsitlemist eeldavate tegurite kohta ning kirjeldama vastavate tegurite esinemise mõju lõplikule reitinguklassi või kogumisse jagamisele, riskiparameetri tasemele ning omavahendite nõuetele.

8.2 Inimese poolt tehtavad otsused riskiparameetrite kohaldamisel

201. Finantseerimisasutused võivad mudeli rakendamisel alljärgnevatel juhtudel kasutada inimese poolt tehtavaid otsuseid:
- (a) mudelites kasutatavate kvalitatiivsete muutujate rakendamisel;
  - (b) reitingute määramise protsessi sisendite korrigeerimisega;
  - (c) reitingute määramise protsessi väljundite korrigeerimisega.

202. Finantseerimisasutused peaksid määratlema kvalitatiivse mudeli sisendite kasutamisele kohalduvad selged kriteeriumid ning tagama vastavate sisendite kõigi asjaomaste töötajate poolse järjepideva rakendamise ja sarnase riskitasemega võlgnike või tehingute järjepideva samasse reitinguklassi või kogumisse jagamise, nagu on nõutud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 171 lõike 1 punktis a.
203. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 172 lõike 3 kohaldamisel peaksid finantseerimisasutused täpsustama reitingute määramise protsessis korrigeerimiste kasutamise põhimõtted ning kriteeriumid. Mainitud põhimõtted peaksid käsitlema vastava protsessi sisendite ja väljundite võimalikke korrigeerimisi ning need tuleks määratleda konservatiivselt, et mitte piirata konservatiivsete korrigeerimiste skaalat. Seevastu peaks piiratud olema reitingute määramise protsessi sisendite või väljundite korrigeerimisega mudelist tulenevate hinnangute potentsiaalse langetamise skaala. Korrigeerimiste rakendamisel peaksid finantseerimisasutused võtma arvesse kõiki asjaomaseid ning ajakohaseid andmeid.
204. Finantseerimisasutused peaksid dokumenteerima iga korrigeerimise skaala ning põhjendused. Võimalusel peaksid finantseerimisasutused koostama korrigeerimiste võimalike põhjenduste valikut sisaldava eelmääratletud loendi. Lisaks peaksid finantseerimisasutused säilitama teavet korrigeerimise kuupäeva ning korrigeerimise tegija ja selle heaks kiitja kohta.
205. Finantseerimisasutused peaksid korrapäraselt jälgima reitingute määramise protsessi sisendite ning väljundite korrigeerimiste taset ja põhjendusi. Finantseerimisasutused peaksid oma põhimõtetes täpsustama iga mudeli jaoks maksimaalse lubatavate korrigeerimiste määra. Vastava maksimaalse piirmäära rikkumise korral peaks finantseerimisasutus võtma asjakohased meetmed. Korrigeerimiste määrasid tuleks täpsustada ja jälgida kalibreeritava segmendi tasandil. Kui korrigeerimiste hulk on suur, peaksid finantseerimisasutused võtma mudeli täiustamiseks adekvaatsed meetmed.
206. Finantseerimisasutused peaksid regulaarselt analüüsima selliste riskipositsioonide tulemusnäitajaid, mille puhul on reitingute määramise protsessi sisendit või väljundit määruse (EL) nr 575/2013 artikli 172 lõike 3 kohaselt korrigeeritud.
207. Finantseerimisasutused peaksid korrapäraselt hindama mudeli toimivust enne ja pärast reitingute määramise protsessi väljundite korrigeerimist. Kui hindamise tulemused osutavad sellele, et korrigeerimiste kasutamine vähendas märkimisväärselt mudeli suutlikkust riskiparameetreid täpselt kvantifitseerida („mudeli prognoosivõime“), peaksid finantseerimisasutused võtma korrigeerimiste nõuetekohase rakendamise tagamiseks vajalikud meetmed.

8.3 Sisereitingute kasutamine ning makseviivituse ja kahju hinnangud

208. Kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 144 lõike 1 punktiga b ja sisereitingute meetodil põhinevat hindamismetoodikat käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite artiklitega 18

kuni 21 peaksid finantseerimisasutused omavahendite nõuete arvutamisel ning asutusesisestel eesmärkidel (muu hulgas riskijuhtimise ja otsuste tegemise protsessides) kasutama riskiparameetrite samu hinnanguid, kui täidetud ei ole kõik alljärgnevad tingimused:

- (a) kõrvalekalle on õigustatud ja konkreetse kasutusvaldkonna seisukohast asjakohane;
- (b) kõrvalekalle ei põhjusta võlgnike või tehingute reitinguklassidesse ja kogumitesse jagamisel kalibreeritavas segmendis järkude järjestuse muutust ning võib seda mõjutada üksnes kindla reitinguklassi või kogumi lõikes;
- (c) kõrvalekalle on tingitud parameetrite asutusesisestel eesmärkidel kasutamisest ning ei hõlma konservatiivsusmarginaali kaalumist, regulatiivseid alampiire ega makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangute korral majanduslangusega arvestamiseks kohandamist, või põhjustab kõrvalekallet teistsuguse kalibreerimismeetodi kasutamine, mis võib eeldada erinevate kalibreeritavate segmentide määratlemist.

209. Lõike 208 kohaldamisel võib adekvaatseks pidada ka pidevate riskiparameetri hinnangute asutusesisestel eesmärkidel homogeensetesse järkudesse rühmitamist.

210. Kui finantseerimisasutused kasutavad asutusesisestel eesmärkidel selliseid riskiparameetrite hinnanguid, mis erinevad omavahendite nõuete arvutamisel kasutatavatest, peaksid nad seda perioodiliselt kajastama kõrgemale juhtkonnale esitatavates sisemistes aruannetes ning edastama teabe parameetrite mõlema kogumi kohta. Igal juhul peaks sisemine aruandlus hõlmama kõiki määruse (EL) nr 575/2013 artikli 189 lõikes 3 määratletud elemente ning tuginema omavahendite nõuete arvutamise otstarbel kasutatavate riskiparameetrite hinnangutele.

8.4 Sisereitingute meetodil põhineva puudujäägi või ülejäägi arvutamine

211. Käesoleva peatüki otstarbel tuleks üldiste ja spetsiifiliste krediidiriskiga korrigeerimiste, täiendavate väärtuse korrigeerimiste ja vastavate riskipositsioonidega seotud muude omavahendite vähendamiste ning määruse (EL) nr 575/2013 artikli 159 kohaselt oodatava kahju vahelist erinevust pidada sisereitingute meetodil põhinevaks puudujäägiks, kui vahe on negatiivne, ja sisereitingute meetodil põhinevaks ülejäägiks, kui erinevus on positiivne.

212. Kui määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 159 osutatud üldise makseviivituses mitteoleva portfelli kalkulatsioon annab tulemuseks sisereitingute meetodil põhineva ülejäägi, võivad finantseerimisasutused vastavat sisereitingute meetodil põhinevat ülejääki kasutada katmaks sisereitingute meetodil põhinevat mis tahes puudujääki, mille aluseks on mainitud artikli kohaselt tehtud üldise makseviivituses oleva portfelli kalkulatsioon.

213. Kui määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 159 osutatud kalkulatsioon annab nii makseviivituses oleva kui ka makseviivituses mitteoleva portfelli puhul tulemuseks sisereitingute meetodil põhineva ülejäägi, tuleks sisereitingute meetodil põhineva mis tahes ülejäägi määruse (EL)

nr 575/2013 artikli 62 punkti d kohaselt teise taseme omavahenditele lisamisel arvestada mõlema sisereitingute meetodil põhineva ülejäägi summat ning teise taseme omavahenditele lisamisel tuleks järgida määruse (EL) nr 575/2013 artikli 62 punktis d viidatud piirmäära.

214. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 159 kohaldamisel ei tohiks finantseerimisasutused üldiste ning spetsiifiliste krediidiriskiga korrigeerimiste kalkulatsiooni kaasata osalisi mahakandmisi. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 166 lõike 1 kohaselt peaks määruse (EL) nr 575/2013 artiklite 158 ja 159 kohaldamiseks arvatav oodatav kahju põhinema riskipositsiooni väärtuse korrigeerimiste brutosummal, millest on lahutatud mahakandmiste netosumma.

9 Hinnangute läbivaatamine

---

215. Finantseerimisasutused peaksid määratlema mudelite ning reitingusüsteemi raames kasutatavate riskiparameetrite hinnangute muudatustele kohalduvad sisemised põhimõtted. Vastavates põhimõtetes tuleks ette näha mudelites muudatuste sisse viimine vähemalt alljärgnevalt johtuvalt:

- (a) hinnangute korrapärase läbivaatamine;
- (b) sõltumatu valideerimine;
- (c) muudatused õiguskeskkonnas;
- (d) siseauditi käigus tehtav läbivaatamine;
- (e) pädeva asutuse tehtav kontroll.

216. Kui lõikes 215 osutatud protseduuride tulemusel tuvastatakse olulisi puudusi, peaksid finantseerimisasutused võtma puudujäägi tõsidusest olenevalt asjakohased meetmed ning rakendama konservatiivsuse marginaali kooskõlas jaoga 4.4.3.

217. Hinnangute korrapärase läbivaatamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused kehtestama raamistiku, mis hõlmab vähemalt alljärgnevaid elemente:

- (a) tehtavate analüüside minimaalne ulatus ja sagedus, muu hulgas finantseerimisasutuse valitud eelmääratletud parameetrid, mida kasutatakse andmete representatiivsuse, mudeli toimivuse, selle prognoosivõime ning stabiilsuse testimiseks;
- (b) eelmääratletud standardid, muu hulgas asjaomaste parameetrite eelmääratletud piirmäärad ja olulisuse nivood;
- (c) eelmääratletud meetmed, mis võetakse läbivaatamise negatiivsete tulemuste korral puudujäägi tõsidusest olenevalt.

Hinnangute korrapärasel läbivaatamisel võivad finantseerimisasutused tugineda sõltumatu valideerimise tulemustele, kui vastavad tulemused on asjakohased.

218. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 179 lõike 1 punkti c kohaselt vähemalt kord aastas tehtaval hinnangute läbivaatamisel tuleks arvesse võtta parameetreid, standardeid ja piirmäärasid, mille finantseerimisasutus on kooskõlas lõikega 217 määratlenud. Vastavate läbivaatamiste ulatus peaks hõlmama vähemalt alljärgnevaid elemente:

- (a) andmete representatiivsuse analüüs, mis hõlmab kõike alljärgnevatest:

- (i) riskiparameetri kvantifitseerimiseks kasutatava võrdlusandmete kogumi ja kohaldatava portfelli vaheliste potentsiaalsete erinevuste analüüs, muu hulgas portfellis esinenud muudatuste või struktuurimuutuste analüüs jaos 4.2.4 kirjeldatud representatiivsuse analüüsimise nõuete kohaselt;
  - (ii) mudeli arendustegevuses kasutatud võrdlusandmete kogumi ja kohaldatava portfelli vaheliste potentsiaalsete erinevuste analüüs; sellel otstarbel peaksid finantseerimisasutused tegema alljärgnevat:
    - tegema lõigetes 24, 25 ja 26 kirjeldatud analüüsi;
    - hindama, kas mudeli arendustegevuses kasutatud andmed on lõike 21 punktidest a ja b lähtudes piisavalt esinduslikud, kui mudeli toimivus on lõike 218 punkti b tähenduses usaldusväärne;
    - tegema lõigetes 22 ja 23 kirjeldatud analüüsi, kui mudeli toimivus on lõike 218(b) punkti b tähenduses negatiivse suundumusega;
- (b) kahele alljärgnevale nõudele vastav analüüs, millega hinnatakse mudeli toimivust ja selle stabiilsust aja lõikes:
- (i) analüüs peaks tegema kindlaks mudeli toimivuse (muu hulgas mudeli eristamisvõime) mis tahes võimaliku negatiivse suundumuse, milleks võrreldakse mudeli arendustegevuse aegset toimivust nii laiendatud andmekogumi iga edasise vaatlusperioodi aegse mudeli toimivuse kui ka eelmääratatud piirmäärade suhtes; vastav analüüs tuleks teha asjakohastel alamhulkadel, näiteks makseviivituse tõenäosuse hinnangute puhul viivisseisundiga ja viivisseisundita kogumitel või makseviivitusest tingitud kahjumäära hinnangute korral erinevate sissenõudmise stsenaariumidega kogumitel;
  - (ii) analüüs tuleks teha kogu kohaldatava portfelli suhtes ilma andmete korrigeerimisteta või mudeli arendustegevuses teostatud väljaarvamisteta; võrdlusotstarbel tuleks mudeli arendustegevuse aegne toimivus määrata kindlaks ka kogu kohaldatava portfelli jaoks enne mis tahes andmete korrigeerimist või väljaarvamiste tegemist;
- (c) mudeli prognoosivõime analüüs, mis hõlmab vähemalt alljärgnevat:
- (i) analüüs, millega määratakse kindlaks, kas riskiparameetrite hindamiseks kasutatavasse andmekogumisse kõige uuemate andmete kaasamine põhjustab riskihinnangutes olulisi erinevusi, ning hinnatakse eelkõige alljärgnevat:
    - makseviivituse tõenäosuse puhul seda, kas kõige uuemate andmete kaasamine põhjustab märkimisväärseid muudatusi pikaajalises keskmises makseviivituse määras; selles analüüsis tuleks vajaduse korral pöörata

tähelepanu makseviivituse määrade varieeruvuse tõenäolise ulatuse perioodi asjakohasele uuesti määratlemisele ning edukate ja ebasoodsate aastate piisavale esindatusele;

- makseviivitusest tingitud kahjumäära puhul seda, kas kõige uuemate andmete kaasamine põhjustab märkimisväärseid muudatusi pikaajalises keskmises makseviivitusest tingitud kahjumääras või majanduslanguse puhuks sobivas makseviivitusest tingitud kahjumääras;

(ii) järeltestimise analüüs, mis peaks hõlmama omavahendite nõuete arvutamiseks kasutatud hinnangute võrdlust iga reitinguklassi või kogumi puhul täheldatud tulemuste suhtes; sellel otstarbel võivad finantseerimisasutused võtta arvesse määruse (EL) nr 575/2013 artikli 185 punktile b vastava sisemine valideerimise osana tehtud järeltestimise tulemusi või teha täiendavaid teste, lähtudes näiteks andmekogumi teistsugusest ajaraamist.

219. Finantseerimisasutused peaksid määratlema tingimused, nt olulised muudatused finantseerimisasutuse riskiprofiilis, krediidieeskirjades või asjakohastes IT-süsteemides, mille korral tuleks lõikes 218 osutatud analüüse teha sagedamini kui kord aastas. Finantseerimisasutused peaksid makseviivituse tõenäosuse või makseviivitusest tingitud kahjumäära mudeli läbi vaatama, kui nad täheldavad mudeli arendustegevuse otstarbel kasutatud andmekogumi aluseks olevate majandustingimustega võrreldes märkimisväärset muutust.

220. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 190 lõikes 2 osutatud kohustuste täitmise otstarbel peaksid finantseerimisasutused määratlema regulaarse reitingusüsteemide täieliku läbivaatamise tsükli, võttes arvesse nende olulisust ning pöörates tähelepanu kõigile aspektidele, mis on seotud mudeli arendustegevuse, riskiparameetrite kvantifitseerimise ja, kui see on asjakohane, mudeli komponentide hindamisega. Vastav läbivaatamine peaks hõlmama kõike alljärgnevat:

- (a) kohalduvate ja potentsiaalsete riskitegurite läbivaatus ning nende olulisuse hindamine lõikes 217 viidatud läbivaatamise eelmääratletud standardite alusel;
- (b) modelleerimise meetodi, selle kontseptuaalse usaldusväärsuse, modelleerimise eelduste täitmise ja alternatiivsete lähenemiste hindamine.

Kui selle läbivaatamise tulemused osutavad mudeli kava muutmise vajadusele, tuleks vastava analüüsi tulemustest lähtudes võtta asjakohased meetmed.

221. Lõigetes 217 kuni 220 täpsustatud läbivaatamise otstarbel peaksid finantseerimisasutused rakendama andmete korrigeerimise või väljaarvamise järjepidevaid põhimõtteid ning tagama, et iga asjakohastele andmekogumitele rakendatud erinev põhimõtte on põhjendatud ega moonuta läbivaatamise tulemusi.